

Un număr vechiu 20 lei

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE — SOCIOLOGIE

Director: DEM. I. DOBRESCU
Președintele Uniunii Avocaților din România

COMITETUL DE REDACȚIE:

TR. ALEXANDRESCU
Avocat, Direc. Contenc. B-ci
G-ia a Țării Românești

ALEX. CERBAN
Profesor la Facultatea
de Drept, București

IOSA F. G. COHEN
Avocat
membru Cons. legislativ

GR. CÂNDURATU
Consilier la Curtea de Apel
București

RĂNĂ DEMOGUE
Profesor la Facultatea
de Drept din Paris

V. DONGOROZ
Dr. în Drept din Buc.
Avocat

ALFRED JUVARA
Dr. în Drept din Paris
Avocat

D. NEGULESCU
Profesor la Facultatea
de Drept, București

I. GR. PERIȚEANU
Avocat

C. SIPSOM
Profesor la Facultatea
de Drept, București

C. STOENOVICI
Dr. în Drept din Paris
Avocat

GR. TRANCU-IAȘI
Fost Ministru al Muncii
Avocat

P. VASILESCU
Dr. în Drept din Paris
Avocat

AL. VELEȘU
Dr. în Drept din Buc.
Avocat

Secretar de Redacție: E. C. DECUSARA, Dr. în Drept din Paris, Directorul Statisticii Judiciare

Membrii corespondenți pentru Paris: EDOUARD LÉVY și SILVIU KRAINIC, D-ri în Drept, Avocați, Paris

ABONAMENTUL

Un an p. B-ci, Case Com. și Autorit. 800 lei
" Avocați 500 "
" Magistrați 400 "
6 luni prețul de sus pe jumătate

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ

În lunile Iulie și August
apare odată la 2 săptămâni

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția și Administrația

București, Artei, 5 și Rahovei, 5
Lângă -atatul Justiției

TELEFON 13/29

D-l Avocat Constantin A. Stoeanovici, membru în Comitetul de redacție al revistei noastre, și-a ținut prima lecție de Drept comercial comparat, cu studenții anului I-ii de doctorat, suplînind pe d-l Profesor Toma Stelian, la Facultatea de Drept din București.

D-sa a tratat cu multă competență: Evoluția dreptului și instituțiilor comerciale la Români și la Francezi. În continuare va vorbi despre evoluția acelorasi instituțiuni la Englezi.

SUMAR

— Medicina legală în legile vechi românești (urmare și sfârșit), de d-l Profesor S. Longinescu;
— Principiul de valorizare în jurisprudența ungară, de d-l Dr. Nicolae Solomon;
— În jurul art. 40 legea avocaților, de d-l Magistrat Hariton Udrea;

Jurisprudență:

Trib. Argeș s. I: Moștenitorii Mazilu p-ntru împărțeală (Partaj prin atribuire. Inegalitate de loturi datorită unui fapt personal unuiu din copartagianți. Dacă se aplică art. 743 c. civil), cu o Notă de d-l avocat Ion Trifonescu;

Trib. Teleorman s. II: Emilia Oprescu cu M. Guță (Dacă beneficiază de legea pentru prelungire a contractelor casele de toleranță sau prostituție?), cu o Notă de d-l Prof. D. Alexandrescu;

Trib. Ilfov s. II: Firma Langer Frères; Jud. Ocol. I București: Sococ & Co. și Viața Românească și Judecătoria Ocol. IV Buc.: Ion S. Codreanu, toți cu Ministerul de Industrie și Comerț, dați judecăței pentru speculă ilicită (Caracterele delictului de speculă ilicită. Art. 4 și 5 din legea speculei. Interpretare), cu o Notă de Iper.

Ajutorii de Grefieri dela Inalta Curte de Casație, fiind asimilați în grad și onorariu cu judecătorii de Tribunal, doritorii de a ocupa postul aflat vacant la acea Curte, trebuie să îndeplinească condițiile pentru a fi numit judecător de Tribunal. Cererile se vor adresa direct d-lui Prim-President al Inaltei Curți.

A apărut:

Publicitatea drepturilor reale imobiliare și registrele de proprietate, comunicare de d-l Andrei Rădulescu, membru al Academiei române, broșură la impr. Cultura Națională, 1923.

Medicina legală în legile vechi românești *)

CAP. IV

Medicamentele

În pravilele noastre se spune: Cela ce nu va chema vraci la boala muerii lui și să-i cumpere de tot fialul de vraceavăni... ce-i vor trebui ¹¹⁰⁾, cela ce va cumpără otravă, ¹¹¹⁾, cela ce va fi cumpărat otravă, ¹¹²⁾, cela ce au fost cumpărând iaste vraci, deci va să o cearce cu erbi ca acealia, cu meștersugul lui, să vază, putea-va face iarbă ca acealia, să biruiască putearia otravei, ce să zice, să dia iarbă celui otrăvit, să nu-l prinză otrava, ¹¹³⁾ oricine va avea otravă, de o va fi făcând, sau o va fi vânzând, ¹¹⁴⁾, cela ce va vinde otrava ¹¹⁵⁾

1. Din cele de mai sus se vede mai întâi, că se poate cumpără tot felul de vraceavăni, că se poate cumpără și se poate vinde otrava și că medicii chiar cumpără otravă. — De aci urmează, că medicamentele se vând și că vânzătorii nu sunt medici, ci alte persoane. Aceste persoane nu sunt arătate nici cu numele de spițer, nici cu vre-un alt nume anumit. — În Francia, odinioară, băcanii (les épiciers) vindeau și medicamente, și cineva nu putea fi farmacist, până ce mai întâi nu fusese băcan. Se poate, că și la noi, pe vremea pravilelor, medicamentele să se fi vândut de neguțitori, care vindeau și alte feluri de mărfuri, și de aceea nu găsim pe atunci o vorbă anumită, care să arate pe farmaciști.

2. Deasemenea, din cele de mai sus, se vede, că medicii făceau experiențe, ca să prepare antidoturi din diferite erbi, și că de aceia contra otravă se numește iarbă care biruește puterea otrăveii, iarbă care face, ca otrava să nu prinză pe cel otrăvit.

*) Vezi Curierul Judiciar No. 41 din 2 Decembrie 1923.

110) L. V. R. n. 347.

111) L. V. R. n. 416.

112) L. V. R. n. 421.

113) L. V. R. n. 416.

114) L. V. R. n. 415.

115) L. V. R. n. 417.

CAP. V

Bolnițele și Spitalele

I. *Bolnițele*. Despre aceste așezăminte avem următoarele știri:

1. Pravilele noastre spun: „De vor lăsa cuivă drept suflet ceva... să facă... besearică, sau *bolniță*, sau ospătărie, ce se zice casă de streini, sau gropiniță și alte asemenea acestora ¹¹⁶⁾).

2. Cronicarul Neculai Costin, în scrierea sa privitoare la obârșia ordinului teutonic, vorbește de asemenea despre *bolnițe*, ¹¹⁷⁾. El ne spune, că după ce creștinii dobândiră Acona în anul 1190, biserica Sf. Ioan, făcută de mai înainte de oștenii creștini dela Rhodos, a fost dăruită de aceștia, ca să servească pentru bolnavi; că erau împrejurul acelei biserici pometei frumoși, care au fost cumpărați să fie pentru bolnavi; că dintr'acel pomet aveau cei bolnavi multe feluri de roduri și multe feluri de buruene de leacuri pentru spălatul rănilor. Și întâi acolo în Acona s'a făcut *bolniță*, întru pomenirea Preacuratei Fecioarei Maria, că apoi, cu această pildă din Acona Craiul Baldovin fiind povățuit, făcut-au și el *bolniță* în Ierusalem și au numit-o *bolnița* prea sfintei stăpânei Maria... și de ce mergea, de ceea se înmulțeau *bolnițele*...

3. Cronică anonimă din Muntenia ¹¹⁸⁾, ne spune despre Neagoe Vodă (1512-1521), că a făcut biserica svântului Nicolae, făcătorul de minuni, cu turle, chilii și trapezărie, pimnița, maghernița și magupia, grădina și poarta mică și mare, *bolniță* și ospătărie și dochirie, jitiță și visterie și alte case de toată treaba.

4. Documentul din 24 Iulie 1524 ne spune, că domnitorul Vladislav al Munteniei a dăruit mănăstirii din Sinmitreni mai multe venituri pentru întreținerea *bolniței* și a ospiciului pentru săraci ¹¹⁹⁾.

Din cele de mai sus reiese, că *bolnițele* ființau pe lângă biserici și mănăstiri.

II. *Spitalele*. Să punem față'n față glava 9, §§. 15 și 16 din Pravila lui Vasile Lupu cu glava 244, §§. 15 și 16 din Pravila cea mare a lui Matei Basarab: ¹²⁰⁾.

Glava 9.

§. 15. Cela, ce's va trimite pre fiu-său cel bolnav la *spitali*, acela 's va piarde putearia ce părintăscă, ce au asupra fiilor...

§. 16. Așa într'acesta chip să pață și fiul cela, ce va trimite pre tată-său în *spitali*.

Glava 244.

§. 15. Cela, ce's va trimite pre fiu-său cel bolnav la *casa unde zac calicii și oamenii bolnavi*, acela 's va piarde putearea cea părintăscă, care au asupra fiilor...

§. 16. Așa într'acesta chip să pață și fiul cela, ce va trimite pre tată-său în *casa de mișai bolnavi*.

De aci reesă neîndoelnic, că pe vremea lui Vasile Lupu și Matei Basarab, se găsesc în țările românești *spitale*, care în Moldova se numesc *spitali*, iar în Muntenia se numesc *case unde zac calicii și oamenii bolnavi* sau *case de mișai bolnavi*, și care, ca și în apus, lăsau atât de mult de dorit și erau văzute cu ochi așa de răi, încât tatăl își perdea puterea părintească asupra fiului său, dacă-l trimetea în *spitale*. — În Franția, până către sfârșitul domniei lui Ludovic XV (1715-1774), spitalele erau din cale afară de neîngrijite în ce privește serviciul medical, și, deabia a-

tunci s'a început să se gândească mai deaproape atât la îmbunătățirea și perfecționarea administrării lăuntrice a spitalelor, cât și la găsirea celor mai bune condițiuni de salubritate pentru construirea lor ¹²¹⁾. — Dacă în Franția se dă numele de spitale la astfel de așezăminte, de ce oare pe vremea lui Vasile Lupu și a lui Matei Basarab să nu fi fost și în țările românești *spitali*, *case unde zac calicii și oamenii bolnavi*, *case de mișai bolnavi*, de felul acelor, care tot pe atunci se găseau în Franția ? ! ¹²²⁾.

CAP. VI

Concubinele, prostituatele, casele de prostituție, casele secrete de întâlniri și alte locuri asemănătoare, proxeneții.

I. *Concubinele*. Concubina este numită *țititoare* ¹²³⁾. Cineva poate să țină o concubină sau în casa sa, sau și dinafară de casa sa ¹²⁴⁾. Atât bărbații căsătoriți, cât și acei necăsătoriți pot să aibă concubine ¹²⁵⁾.

II. *Prostituatele*. Ele sunt sau publice, la arătare, sau secrete, pre ascuns ¹²⁶⁾. Acea publică se cunoaște pre locul ce locuște și pre hainele ce poartă ¹²⁷⁾. Uneori ele se pocăesc ¹²⁸⁾, se înțelepțesc ¹²⁹⁾, se întorc din petrecerea cea rea și se cunună cu vre un bărbat cu lege ¹³⁰⁾, se fac mueri de cinsie ¹³¹⁾.

III. *Casele de prostituție*. Și pe atunci se găsesc unii oameni, care la casa lor și pentru dobânda lor, adică pentru câștigul lor, țin sau mueri slobode, sau roabe, sau slujnice, care-și dau trupurile de le spurcă bărbații cei răi și fără omenie.

IV. *Casele secrete* sunt casele în care se face adulter, incest, sodomie și alte feluri de lucruri rele, de lucruri scârnavă, cum nu se cade ¹³²⁾, precum și casele în care se face sau sfaturi rele spre astfel de fapte, sau numai voroave ¹³³⁾.

V. *Locurile de întâlniri*, pentru ca să se facă acolo pacate trupesti, sunt *locurile de odihnă*, ce vor fi ori pre la vii, ori pre la priseci (stupini), ori pre la pomete, ori alte plimbări asemenea acestora ¹³⁴⁾.

Întâlnirile și petrecerile pe la vii, priseci, pomete etc. au fost atât de dese, încât au avut răsunet în poezia populară. D. p. despre *priseci*: „Frunză verde nucă seacă“, „hai ! lelițo la prisacă“, „vremea dulce să ne treacă !“ „Să mâncăm miere de roiu“, „să ne iubim amândoi !“ „Să bem apă dintr'un loc“, „iar să ne iubim cu foc !“ ¹³⁵⁾. — „Vai ! leliță din cel sat“, „ce-ai cerut și nu ți-am dat !“ „Cerut-ai faguri de miere“, „eu ți-am dat buzele mele“. ¹³⁷⁾. — Despre *pomete*

121) P. Larousse, *Grand dictionnaire universel*, Vol. 9, p. 384, coloana a 4-a.

122) În potriua acestei păreri : N. Iorga, *Studii și Documente*, 5, partea I, 1903, p. 563 și urm.

123) L. V. R. n. 367.

124) L. V. R. n. 559.

125) L. V. R. n. 183, 367, 557, 559, 782, 847. Cf. *Letopiseși*, 2, p. 188, n. 35.

126) L. V. R. n. 736.

127) L. V. R. n. 740.

128) L. V. R. n. 740.

129) L. V. R. n. 923.

130) L. V. R. n. 739.

131) L. V. R. n. 923.

132) L. V. R. n. 652 și n. 653.

133) L. V. R. p. 174, cap. 29 n. 667 și n. 668.

134) L. V. R. n. 669.

135) L. V. R. n. 670.

136) Alexandri, *Poezii populare*, 1866, p. 344.

137) Id. Ibid. p. 369.

138) Id. Ibid. p. 328.

116) L. V. R. n. 216.

117) *Letopiseși*, I, p. 384 și urm.

118) *Magazinul Istoric*, Vol. IV, p. 256.

119) *Arhiva Istorică*, I, p. 104. — Cf. Gălășescu, *Eforia spitalelor civile din București*, 1900, p. 576.

120) L. V. R. n. 364 și n. 365.

„Frunză verde de piperi“, „haideți puică în deal la peri“, „să te întreb, ce ai făcut eri?“ — „Am dat apă la neferi“, „am dat apă de spălat“, „buze dulci de sărutat!“¹³⁹). — Despre *vii*: „Hai! leliță'n deal la vie“, „să culegem razachie“¹³⁹).

VI. *Proxeneți*. Proxenet¹⁴⁰), este orice persoană, care pentru *dobândă*, câștig: 1) Sau ține casă de prostituție¹⁴¹). 2) Sau închiriaza casa sa, pentru ca în ea să se facă păcate trupești¹⁴²). 3) Sau *îndeamnă murele spre zburdăciune și poftă rea*¹⁴³), fie cu *vorbe dulci*¹⁴⁴), fie cu *tocmeale rele*¹⁴⁵), fie *amăgindu-le cu alte meștersuguri*, cum s'ar zice, *umblă neguțătorind pe la casele muerilor și le dă tot mai efin de cumu-i prețul și pe unele le și dăruiește, până apucă de le află firea și de acia le scoate din minte de le supune sub cine-i voia*¹⁴⁶). 4) Sau *îndeamnă și amăgește pe vre un cucon, de-l spurcă cineva și face sodomie*¹⁴⁷). 5) Sau *face pe vre-o fecioară să greșască trupește cu vre un bărbat și aceasta nu cu cuvinte dulci, ci cu de-a sila și fără voea ei*¹⁴⁸).

Proxenet public, *hotru de față, supuioriu de față*, este soful, care *îndeamnă cu cuvântul și cu lucru pe muiarea lui să greșască și o amăgește până ce pleacă săngură cu sine*, de se dă spre dezmiardăciunea barbaților și el ia *ceva plată pentru această greșală*¹⁴⁹).

Proxenetul poate fi și un minor: Cea ce va fi *cucon micșor*, sau *fetișoară și de vor hotri cuiva*¹⁵⁰).

În sfârșit, proxenetă poate fi și o profesoare de fete: Cea, ce 'ș va da fata la vre-o *dăscăliță muiare*, pentru să o învețe carte, sau și alt meștersug ceva, și încă-i va da și plată să o învețe și 'i va da și hrană, ce'i va trebui, și *aceasta cu învățăturile ei cele rele o va îndemna*, și va tocmi pe vre un bărbat de o va răpi fără știrea părinților, atunci judecătorul să-i facă lege cum să cade și să certe pe *dăscăliță*, să-i verse plumb topit în gură, să-i pogoare pe grumazi la inimă, pentru că pe aceste mădulare au eșit dela inima ei *îndemnăturile fetei*, de au scârbit inima părinților¹⁵¹).

CAP. VII

Fapte medico-legale *).

I. *Nașterea*. 1. În pravilele noastre nu găsim nimic privitor la obligațiile medicilor, chirurgilor și moașelor de a face declarațiile de naștere.

2. Deasemenea, nu se spune nimic despre determinarea vârstei fătului, despre viabilitatea copilului, despre determinarea sexului unui individ, despre hermafrodiți (fetele) și androgini, despre pseudo-hermafrodiți și nici despre diplosomi.

3. Dar, după cum am văzut¹⁵²), se vorbește despre monștri.

139) Cf. *Letopiseți*, 2, p. 225: Dumitrașcu Vodă trimetea pe țiitoarea sa, Anița, fata Arhipoei, rachierița de pe Podul vechi, și pe la *vii* și plimbări.—Cf. G. Dem Teodorescu, *Poezii populare*, 1885, *Filaretul*, p. 307, coloana II.

140) V. mai sus n. 55, 56 și 57.

141) L. V. R. n. 652.

142) L. V. R. n. 667-671.

143) L. V. R. n. 656.

144) L. V. R. n. 661.

145) L. V. R. n. 660.

146) L. V. R. 656.

147) L. V. R. n. 657.

148) L. V. R. n. 661.

149) L. V. R. n. 658 și n. 659.

150) L. V. R. n. 664.

151) L. V. R. n. 655.

*) În acest capitol ne vom ținea, pe cât va fi cu putință, de planul expunerii lui Legrand du Saulle, *Traité de médecine légale*, 1886, p. 21-1209.

152) V. mai sus n. 42.

II. *Vrâsta*. 1. În graiul de toate zilele persoanele din punctul de vedere al vârstei se deosebesc în:

a) *Cocon* iaste omul dacă naște până la patru ani.

b) *Copil* se chiamă de la patru ani până la patru sprezece.

c) *Cătărig* iaste de în 15 ani până în douăzeci și doi.

d) *Voinic*, adică *June* iaste de în douăzeci și trei de ani până în 43.

e) *Bărbat* iaste de în 42 de ani până în 56.

f) *Iară bătrân* iaste de la 56 până la 69.

g) *Iară mator* iaste de la 70 de ani până la optzeci. Deacia mai mult neputință și durere și boale¹⁵³).

a) *Prunc* iaste de la naștere până la 4 ani.

b) *Cucon* iaste de la 4 ani până la 14 ani.

c) *Tânăr* iaste de la 15 ani până la 22 ani.

d) *Voinic* iaste de la 23 ani până la 42 ani.

e) *Bărbat* iaste de la 43 ani până la 56 ani.

f) *Moșneag* iaste de la 57 ani până la 69 ani.

g) De la 70 de ani înainte până la sfârșitul vieții lui se chiamă *bătrân*¹⁵⁴).

2. Dar, din punctul de vedere al responsabilității penale persoanele se deosebesc în:

a) *Cucon (infans)* până la 7 ani¹⁵⁵).

b) *Tânăr în măsură de vrâstă (pubertati proximus)* de la 10 $\frac{1}{2}$ ani până la 14 ani, dacă e bărbat, iar dacă e femeie de la 9 $\frac{1}{2}$ ani până la 12 ani¹⁵⁶).

c) *Mic (minor)* până la 25 ani¹⁵⁷).

d) *Mare (major)* de la 25 de ani înainte, *să poata face tot lucrul*¹⁵⁸).

e) *Bătrân (senex)* de la 50 de ani până în 70 ani¹⁵⁹).

f) Însă, de vor fi tinerii *foarte răi* înainte 10 $\frac{1}{2}$ ani, atunci să vor socoti mai sus de 25 de ani¹⁶⁰).

g) Pe de altă parte, *uneori*, se ține seamă, dacă acei care *nu sunt de măsura vrâstei* lucrează cu discernământ, ori ba¹⁶¹).

h) Deasemenea, *uneori* se are în vedere, dacă faptașul e în vrâstă sau de 14 ani, sau de 18 ani, sau mai mare de 14 ani, dar mai mic de 25 ani¹⁶²).

i) *Pedeapsa* se aplică ținându-se seamă de vremea când s'a săvârșit fapta, iar nu de aceea, când se rostește hotărîrea¹⁶³).

j) În caz de *recidivă pedeapsa* se mărește, chiar dacă faptașul nu-i de vrâstă¹⁶⁴).

k) Dar *eriticii și paricizii*, de orice vrâstă ar fi, se pedepsesc de o potrivă¹⁶⁵).

l) În privința bătrânilor se face deosebirea următoare: „Mai puțin se vor certă cei bătrâni, nu pentru alta, ci pentru că li se împuținează sângele și puterea simțirilor și li se împuținează și mintea. Iar de vremea ce va fi el cu toate bătrânețele și cu barba albă, și de va fi *bărbat și bun și întreg la simțiri și la minte*, atunci de va greși se va certa ca și un tânăr“¹⁶⁶).

m) Când e vorba de fapte rele, care se pedepsesc sau cu moartea¹⁶⁷), sau cu amendă¹⁶⁸), toți, fie tineri, fie bătrâni, se pedepsesc de o potrivă.

153) *Pravila cea mare a lui Matei Basarab*, ediția Bujoreanu p. 723, cap. 16.

154) *Pravila aleasă a lui Eustratie*. (manuscris aflător în biblioteca seminarului din Blaj), p. 661.

155) L. V. R. n. 1010.

156) L. V. R. n. 1010 în fine.

157) L. V. R. n. 1012.

158) L. V. R. n. 1012.

159) L. V. R. n. 1013.

160) L. V. R. n. 1011.

161) L. V. R. n. 1020—1022.

162) L. V. R. n. 1029.

163) L. V. R. n. 1027.

164) L. V. R. n. 1026.

165) L. V. R. n. 1030.

166) L. V. R. n. 1015.

167) L. V. R. n. 1014.

168) L. V. R. n. 1016.

III. *Serviciul milităresc*. Pravilele nu ni spun la ce vârstă trebuie să înceapă slujba ostășească. Dar, fiindcă în documentele noastre ostașii sunt numiți *voinici* sau *juni*, și fiindcă vrâsta acestora, după cum am văzut ¹⁶⁹⁾, începe de la 23 de ani și ține până la 42 de ani, de aceea s'ar putea scoate încheierea, că slujba ostășească începe la 23 de ani și că până la 42 de ani orice barbat poate fi chemat să facă o astfel de slujbă ¹⁷⁰⁾.

IV. *Căsătoria*. Căsătoria e cârmuită de regulile dreptului bisericesc ¹⁷¹⁾; de aceea în pravilele mirenești găsim numai puține rândueli privitoare la acest așezământ.

1. Impedecările la căsătorie se numesc *smintelile nunții* ¹⁷²⁾, *smintelile semenții* sau ale *rudeniei* ¹⁷³⁾. Ele sunt următoarele: a) Inrudirea de sânge ¹⁷⁴⁾. b) Inrudirea spirituală, fie din botez ¹⁷⁵⁾ (*cumetrii din botez*) ¹⁷⁶⁾, fie din călugărirea unei femei, care ajunge astfel soră sufltească a oricărui creștin ¹⁷⁷⁾. c) Răpirea ¹⁷⁸⁾. d) Eresia ¹⁷⁹⁾. e) O căsătorie în ființă, fie adevărată ¹⁸⁰⁾, fie fictivă, p. c. e cea a călugăriței, care se chiamă *mîreasa lui Dumnezeu, iaște cununată cu Dumnezeu* ¹⁸¹⁾. f) Vrâsta ¹⁸²⁾.

2. Nu se spune nimic despre opoziții la căsătorie și nici despre nulitățile întemeiate fie pe delir maniac fie pe emotivitate, fie pe excentricități, pe accese de furie epileptică, pe eroare asupra sexului, pe neputință, pe vicii de conformațiune și alte incapacități genitale. Deasemenea nu se vorbește despre tăgăduirea paternității și a legitimității unui copil, p. c. și nici despre contestațiuni de stat propriu zise.

3. Deasemenea nu se spune nimic despre nebulie ca împiedecare la căsătorie. Inșă, fiindcă, după cum vom vedea ¹⁸³⁾, înbunirea soțului e o pricină de despărțenie, trebuie să zicem, că și nebunia este o pedecă la căsătorie.

4. Dar, se vorbește despre *bigamie* și *blandrie* ¹⁸⁴⁾.

V. *Separarea de corp și despărțenia* ¹⁸⁵⁾. 1) Soțul poate sau să se separe de corp, sau să se despartă de soția sa, când aceasta se face vinovată de adulter ¹⁸⁶⁾, de părăsirea domiciliului conjugal ¹⁸⁷⁾, de sodomie ¹⁸⁸⁾, de eresie ¹⁸⁹⁾, de îndemnare la păcătuire ¹⁹⁰⁾, de farmece ¹⁹¹⁾, de vrajbă de moarte față de soțul său ¹⁹²⁾.

2) Soția poate sau să se separe de corp, sau să se despartă de soțul său, când acesta se face vinovat de adulter ¹⁹³⁾, de alungarea soției din domiciliul conju-

gal fără pricină binecuvântată ¹⁹⁴⁾, de prostituirea soției ¹⁹⁵⁾, de sodomie ¹⁹⁶⁾, de eresie ¹⁹⁷⁾, de vrăjmășia soției, fie loviri și răniri ¹⁹⁸⁾, fie ură de moarte ¹⁹⁹⁾, fie insulte ²⁰⁰⁾, fie neîndeplinirea datoriilor conjugale ²⁰¹⁾, etc. ²⁰²⁾, de beție ²⁰³⁾, de cămătărie ²⁰⁴⁾, de refuzare de alimente (hrană, haine, etc.) ²⁰⁵⁾, când e vrăjmășită de părinții soțului său, ori de rudele acestuia ²⁰⁶⁾ și în caz de înnebunire a soțului său ²⁰⁷⁾.

VI. *Graviditatea*. Soarta femeii însărcinate, *grea de prunc*, și aceea a fătului sunt ocrotite de pravile ²⁰⁸⁾. Dar nu se vorbește nimic de *lepădarea* fătului.

VII. *Facerea* (accouchement). Se pomenește numai cazul *când va fi muiarea dinafară de casa bărbatului său și va naște prunc acolo* ²⁰⁹⁾.

VIII. *Pruncuciderea*. Două cazuri sunt cunoscute de pravilele noastre. Înădușirea *întâmplătoare* a copilului în așternut și înădușirea *îndealins cu înșelăciune* în aceleași împrejurări ²¹⁰⁾.

IX. *Atentate împotriva moravurilor*. Pacatele și greșalele trupești (*delicta carnis*) sunt: Sau firești (sila, ierosilia, răpirea), sau *prespre fire* ²¹¹⁾, *lucruri scârnavе, scârnavii* ²¹²⁾ (incestul, sodomia, și relațiile sexuale cu dobitoacele). Și unele și altele pot fi săvârșite și de cei fără de vârstă ²¹³⁾.

1) *Sila* ²¹⁴⁾. Se deosebește sila *făr' de voia* victimei (violul) de sila *cu voia* victimei ²¹⁵⁾.— Deasemenea se deosebește *deflorarea* de celelalte feluri de sila ²¹⁶⁾.— Faptașul poate fi orice fel de bărbat ²¹⁷⁾, fie mirean, fie din clirosul bisericii ²¹⁸⁾.— Victima poate fi sau fecioară, fată, sau muere, fie văduvă, *fie ce fial va fi*; însă în totdeauna trebuie să fie *muere de cinste*, iar nu prostituată ²¹⁹⁾.— Dovada deflorării se face sau *cu glasul și cu țipetele* ²²⁰⁾, sau *pre sânge, ce se va arata pe hainele și pe cămeșia fetei* ²²¹⁾, sau cu jurământul fetei, dacă ea *a avut veste de fecioară curată și și-a petrecut viața cu cinste* ²²²⁾, sau cu mărturisirea moașei ²²³⁾.

2) *Ierosilia* (*sacrilegium*) ²²⁴⁾. Ierosilia în înțelesul de *delictum carnis* este orice relațiune sexuală firească a unui bărbat sau cu călugărițele și cu femeile asimilate cu acestea, în ori și ce loc va fi, sau cu mirencile în biserică ²²⁵⁾.— Ierosilia cu călugărițe cuprinde

169) V. mai sus p. 20, N. II, 1, d.

170) L. V. R. p. x n y, n. 95 și 96.

171) L. V. R. n. 837, în fine: „după pravila besearicii”. — Cf. L. V. R. n. 564 și n. 565.

172) L. V. R. n. 696, 744, 745, 864, 866, 868, 870.

173) L. V. R. n. 869.

174) L. V. R. n. 859, 866.

175) L. V. R. n. 845, 865.

176) L. V. R. n. 866.

177) L. V. R. n. 755.

178) L. V. R. n. 696, 697, 698, în fine.

179) L. V. R. n. 513, 571-579. Cf. și n. 1072, 1123.

180) L. V. R. n. 515, 576 în fine.

181) L. V. R. n. 752, 755.

182) L. V. R. n. 707, 708, 719.

183) V. mai jos n. 207.

184) L. V. R. n. 509-523.

185) L. V. R. n. 551-636.

186) L. V. R. n. 551.

187) L. V. R. n. 556, 558.

188) L. V. R. n. 563, 564, 567, 568.

189) L. V. R. n. 563, 571-578.

190) L. V. R. n. 630.

191) L. V. R. n. 595, 632.

192) L. V. R. n. 588, 595.

193) L. V. R. n. 551, 557, 559.

194) L. V. R. n. 552, 623-636.

195) L. V. R. n. 553.

196) L. V. R. n. 563-567.

197) L. V. R. n. 563, 571-578, 636.

198) L. V. R. n. 580, 581, 589, 606, 609.

199) L. V. R. n. 588, 595, 596.

200) L. V. R. n. 596.

201) L. V. R. n. 592.

202) L. V. R. n. 593, 594.

203) L. V. R. n. 586.

204) L. V. R. n. 631.

205) L. V. R. n. 552, 636.

206) L. V. R. n. 615.

207) L. V. R. n. 585.

208) L. V. R. n. 380, 398.

209) L. V. R. n. 558.

210) L. V. R. n. 319; 370. V. mai jos n. 262 și 263.

211) L. V. R. n. 805.

212) L. V. R. n. 667, 669. — Cf. *Letopiseși*, vol. 3, p. 246, rândul 9: „faptele lui cele scârnavе”.

213) L. V. R. n. 1021.

214) L. V. R. n. 764-804.

215) L. V. R. n. 767, 768, 773, 774, 797. — Cf. *Letopiseși*, Vol. 2, p. 184, No. 20, p. 187, No. 29, 32 și p. 213.

216) L. V. R. n. 707, 708, 764, 766, 770, 771, 773.

217) L. V. R. n. 764, 765, 767, 790-792.

218) L. V. R. n. 776, 780, 781.

219) L. V. R. n. 764-768, 770, 771, 773-777, 781-805.

220) L. V. R. n. 799.

221) L. V. R. n. 800.

222) L. V. R. n. 801.

223) L. V. R. n. 804.

224) L. V. R. n. 753-763.

225) L. V. R. n. 753, 760.

trei pacate : Incest, adulter și furt ²²⁶).—Faptul de a săruta o călugăriță nu-i un sacrilegiu, totuș se pedepsește ²²⁷).

3) *Răpirea* ²²⁸). Faptașul poate fi sau barbat, sau femeie, iar victima poate fi sau femeie, sau barbat. D. p. o femeie poate răpi sau un bărbat pentru dezmiertăciunea ei, sau pe altă mure pentru zburdăciunea trupului ²²⁹).—Tentativa de răpire e asimilată cu răpirea ²³⁰).—Răpirea poate fi săvârșită sau fără voia victimei, sau cu voia acesteia și sau cu tovarăși mulți și cu multe feluri de arme, sau fără de ²³¹).

4) *Incestul* (mestecarea de sânge) ²³²). Se arată cazurile, în care se admite, că există un incest ²³³).—Incestul poate să cuprindă în sine sau un adulter ²³⁴), sau un viol ²³⁵).—El poate fi săvârșit sau fără nuntă, mai înainte de cununie, sau cu nuntă ²³⁶) și sau cu știință ²³⁷), sau fără știință ²³⁸), fie a uneia din părți, fie a amânduror părților ²³⁹).—Neștiința folosește numai în caz de incest cu nuntă ²⁴⁰); iar în caz de incest fără nuntă neștiința faptașului n'are nici o înrăurire, afară numai de când e vorba de înrudirea din sf. botez ²⁴¹).

5) *Sodomia* ²⁴²). Sodomia poate fi săvârșită de o persoană de sex bărbătesc, fie cucon micșor, care nu-i încă de vârstă ²⁴³), fie mai mare ²⁴⁴), asupra unei persoane sau de sex bărbătesc, fie copil ²⁴⁵), fie cucon micșor, care nu-i încă de vârstă ²⁴⁶), fie mai mare ²⁴⁷), sau de sex femeesc ²⁴⁸).

Se aseamănă cu sodomia : Fapta oricărei persoane, fie barbat, fie femeie, care propriis manibus se poluit ²⁴⁹). Fapta femeiei, care agit ut vir asupra altei femei, servindu-se de cinii ca acealia ²⁵⁰). Fapta a două femei se corumpentes fără de nici o cinie ²⁵¹).

Tentativa de sodomie este deosebită de sodomia săvârșită deplin ²⁵²).

Sodomia poate fi săvârșită sau cu voia victimei, sau fără de voia ei ²⁵³), sau asupra unei femei care doarme ²⁵⁴).

Ea se dovedește sau cu martori ²⁵⁵), sau cu țipetele și strigarea copilului ²⁵⁶), sau cu cămeșia însângerată a copilului ²⁵⁷), sau cu mărturisirea vrăciului și a moașei ²⁵⁸), sau cu presupțiuni ²⁵⁹).

6) *Relații sexuale cu dobitoacele*. Se vorbește de barbatul, care se împreună cu un dobitoc de sex feminin și de femeia, care se împreună cu un dobitoc de sex masculin ²⁶⁰).

X. *Atentate împotriva sănătății și a vieții*. În praxile noastre este vorba numai de zugrumare, înădușire, înecare, răniri, loviri și otrăvire.

1) *Zugrumarea* (ștrangularea). Cineva ucide pe altul și-l omoară, când cu mânele îl zugrumă ²⁶¹).

2) *Înădușirea* (sufocarea). Cineva omoară pe altul când îl nădușește, împresurându-l cu ceva, până ce crapă ²⁶²). Ea e de două feluri : Sau cu voință, sau din imprudență ²⁶³).

3) *Inecarea* (submersiunea). Soția nu-i datoare să urmeze pe soțul său, când se va teme, că mergând pe cale o va îneca undeva ²⁶⁴).

4) *Rănirile*. Rănilile pot fi pricinuite cu arma ²⁶⁵), cu arme goale ²⁶⁶), cu sabia ²⁶⁷), cu cuțitul ²⁶⁸), cu cuțitașul cel de condee ²⁶⁹). Ele sunt de trei feluri :

a) *Răni de moarte*, care de nevoie sunt îndemnătoare spre moarte, care sunt de a îndemnarea spre cumpene de moarte, să vie lucrul să stea la cumpână de moarte, d. p. la stîngii, la pulpele picioarelor, la mână ²⁷¹).

c) *Răni îndoelnice*, care nu se cunosc, ce fel de răni sunt ²⁷²).

5) *Lovirile*. Ele sunt de mai multe feluri : Lovire cu toiagul ²⁷³), cu palma ²⁷⁴), cu biciul ²⁷⁵), cu pumnul ²⁷⁶), cu pumnii ponciși în inimă ²⁷⁷), stropșirea cu picioarele ²⁷⁸), bătaia cu capul de perete ²⁷⁹).

6) *Otrăvirea*. Incercarea (tentativa) de otrăvire ²⁸⁰) este deosebită de otrăvirea săvârșită ²⁸¹).—Amândouă se pot întâmpla sau cu otrava care se bea, care se amestecă în băutură ²⁸²) sau cu otravă, care se amestecă în bucate ²⁸³).—Dovada se face sau prin torturare ²⁸⁴), sau prin examinarea de cătră vraci a vărsăturilor celui bolnav ²⁸⁵), sau prin presupții ²⁸⁶).

XI. *Nebunia* ²⁸⁷). Nebunia poate fi sau statornică ²⁸⁸), sau intermitentă (cela, ce-i când și când nebun, iar nu în toate zilele) ²⁸⁹), sau simulată ²⁹⁰).—Interval lucid se numește la vreamea ce iaste înțelept ²⁹¹).—Nebunia se dovedește prin interogatorul făcut de judecător coro-

226) L. V. R. n. 755.

227) L. V. R. n. 761.

228) L. V. R. n. 638-752.

229) L. V. R. n. 703, 704.

230) L. V. R. n. 746, 747.

231) L. V. R. n. 688, 712, 721, 725.

232) L. V. R. n. 837-870.

233) L. V. R. n. 839-851.

234) L. V. R. n. 840.

235) L. V. R. n. 840.

236) L. V. R. n. 838.

237) L. V. R. n. 853, 869, 870.

238) L. V. R. n. 853, 862-868, 870.

239) L. V. R. n. 864.

240) L. V. R. n. 862, 863, 865, 867, 868.

241) L. V. R. n. 845, 867, 870.

242) L. V. R. n. 805-835.

243) L. V. R. n. 834.

244) L. V. R. n. 805, 810-812.

245) L. V. R. n. 810, 813, 820.

246) L. V. R. n. 834.

247) L. V. R. n. 805, 820.

248) L. V. R. n. 813, 814. Cf. Cod. 9, 9, ad legem Juliam de adulteriis, 30 (31).

249) L. V. R. n. 815.

250) L. V. R. n. 816. Cf. mai sus n. 16.

251) L. V. R. n. 817.

252) L. V. R. n. 812, 816, 817, 819.

253) L. V. R. n. 835.

254) L. V. R. n. 821.

255) L. V. R. n. 826.

256) L. V. R. n. 827.

257) L. V. R. n. 829.

258) L. V. R. n. 832.

259) L. V. R. n. 828, 830, 831.

260) L. V. R. n. 836.

261) L. V. R. n. 319.

262) L. V. R. n. 319. V. mai sus n. 210.

263) L. V. R. n. 370, 371, 1081. V. mai sus n. 210.

264) L. V. R. n. 641.

265) L. V. R. n. 363, 411, 440, 441, 580.

266) L. V. R. n. 438, 446.

267) L. V. R. n. 411, 460.

268) L. V. R. n. 430.

269) L. V. R. n. 1024.

270) L. V. R. n. 493, 494, 496, 502, 504, 505, 507.

271) L. V. R. n. 493, 495, 505, 507. Cf. n. 329, 342.

272) L. V. R. n. 497.

273) L. V. R. n. 441, 444, 1222.

274) L. V. R. n. 442, 444, 612, 1216.

275) L. V. R. n. 446.

276) L. V. R. n. 612, 1216.

277) L. V. R. n. 319.

278) L. V. R. n. 319.

279) L. V. R. n. 319.

280) L. V. R. n. 414, 416.

281) L. V. R. n. 411.

282) L. V. R. n. 416, 428.

283) L. V. R. n. 422, 428.

284) L. V. R. n. 418.

285) L. V. R. n. 427.

286) L. V. R. n. 419-432.

287) L. V. R. n. 1040-1046.

288) L. V. R. n. 1041.

289) L. V. R. n. 1042.

290) L. V. R. n. 1044.

291) L. V. R. n. 1042.

borat cu expertiza medicală²⁹²).—Nebunul nu trebuie lăsat liber, să umble pe drumuri, ci să aibă pază până se va înțelepți²⁹³).

XII. *Somnambulismul*²⁹⁴). Se pomenesc trei cazuri de somnambulism²⁹⁵).—Se vorbește de omoruri, răniri și loviri săvârșite în stare de somnambulism²⁹⁶), și de somnambulism simulat²⁹⁷).

XIII. *Surzenia și muțenia*²⁹⁸). Se vorbește de surzii și muții, care au mintea întreagă și deplină și pot cu mânățul lor să-și arate firea și vreața²⁹⁹), p. c. și de surzii și muții, care știu scrie și ceti și pot să fie întrebați în scris și să răspundă în scris³⁰⁰).

XIV. *Sifilisul*. Pravilele noastre spun, că de va zice neștine altuia *frențite, sfrențite*, sau gârbove, sau altele ca acestea, și deși ar arata, acest lucru să fie cu adevărat, „tot să va certă... ca un suduitoriu, pentru că nu se pot certă nici odată *stricații și betegii* și alții ca aceia“³⁰¹). De aci se vede, că sifilisul ajunsese în Moldova cel puțin pe la 1646³⁰²) și în Muntenia pe la 1652, și că încă de pe atunci vorba *stricat* a fost întrebuințată la noi pentru arată și pe cel sifilitic, pe când vorba franceză *avarié*—avariat, stricat a fost întrebuințată cu acest înțeles de abia de scriitorul Brieux în zilele noastre³⁰³).

XV. *Beția*³⁰⁴). Beția este o circumstanță ușurătoare a pedepsei, pentru că *vinul ce va fi băut, văzându-l limpede și frumos la față și moale și dulce la gustare, de-ar fi și înțelept neștine, tot se înșală, că-i pare, că nu se va îmbătă*³⁰⁵). Se deosebește omul când va fi prea omorât de beție, de acela care ar fi numai în vreamă³⁰⁶), de acela care se îmbată în deadins³⁰⁷) și de acela, care e îmbătat de altul cu înșelăciune, când va mesterșugui cineva, că să-l îmbete³⁰⁸).—Dovada se face cu *marturi*³⁰⁹).—Amănunte asupra beției se găsesc la D. Cantemir, *Descriptio Moldaviae*, cap. XVII, privitor la datinele Moldovenilor, unde e vorba și de un Moldovean și un Muntean, care s'au luat la întrecere la băut vin!

XVI. *Dragostea*.³¹⁰). Pravilele spun, că *dragostea se aseamănă cu beția, așijderea și cu nebunța, și mai vârtos iaste și mai rea chinuire de cât acela de cât toate*³¹¹), că se poate, ca să fie cineva turbat de dragoste³¹²), biruit de dragoste³¹³). De aceea: *Cela ce va fi biruit de dragoste și de va întâmpina vreo față mergând pe drum și o va sărută, nu să va certa nici cum*³¹⁴). Tot

de aceea tăinuirea lucrurilor de furat³¹⁵), răpirea³¹⁶), adulterul și alte pacate trupești săvârșite din dragoste se pedepsesc mai puțin³¹⁷).—Cu acest prilej observăm, că între glava 61, § 5 din Moldova și glava 366, §, 5 din Muntenia este o mică deosebire³¹⁸).

Glava 61.

§ 5. Dragostea șuvăiaște preacurvia, și răpitul fiatei și alte greșeale ca aceastia, ce să dzice, când ar pune scări la ferestri să să sue să între la *ibovnică* 's, și alte ca aceastia.

Glava 366.

§ 5. Dragostea, pracurvia și răpirea featei și alte greșale ca aceastia șovăesc, ce să zice, când ar pune scări la ferestri să se sue să între la *ibovnicu* 's, și altele ca aceastia.

Credem, că această deosebire e datorită unei greșeli de tipar și că din ea nu se poate scoate încheierea, că, pe scări puse la ferestre, în Moldova barbații se suiau la femei iar în Muntenia dimpotrivă femeile se suiau la bărbați. Și la noi, ca și pretutindeni, mai adesea de al de Romeo se suia în acest chip la iubita sa și numai rareori vreo Julietă mai aprinsă se va fi suit astfel la al său iubit!

S. G. LONGINESCU.

Principiul de valorizare în jurisprudența ungară

În urma scăderii enorme a coroanei ungare, azi când ea are o valoare de 5000 de ori mai mică ca în timp de pace, orice încasare a creanțelor contractate în timpul războiului, sau chiar acelor înființate după război, a devenit iluzorie, coroana de azi ne mai având puterea de cumpărare de mai de mult. Dar nu numai încasările vechilor creanțe, ci chiar și sistemul vechi de credit în sensul căruia se împrumuta o sumă oarecare de coroane pentru a primi peste un timp mai îndelungat, zicem peste un an, aceeași sumă înapoi, plus dobânzile legale de 5%, numai poate avea seriozitatea obișnuită. Din această cauză nu se mai dau împrumuturi sau dacă se dau, se dau numai pe scurta durată, pe o săptămână maximul și se iau interese de 10—12 la sută.

Situația devenind din zi în zi tot mai insuportabilă, s'a început să se discute, în timpul din urmă, chestiunea valorizării creanțelor. Mai întâi finanțarii și economiștii, pe urmă oamenii de drept au examinat această problemă, astfel că în timpul de față a devenit atât de actuală întrucât chiar și Corpurile legiuitoare s'au ocupat de rezolvirea ei.

Instanțele judecătorești, și mai ales Curtea de casație (Curia) la început numai ici colea, și numai în cazul dacă era vorba de creanțe pecuniare, și dacă debitorul a ajuns în tardivitate, judecau pe baza principiului de valorizare, azi — deși nu e recunoscut acest principiu în extenso — totuși se aplică la orice creanță, fără considerare că datornicul a căzut în tardivitate sau nu.

Acum să vedem vre-o câteva cazuri mai interesante din jurisprudență:

Despăgubire în caz de tardivitate nemotivată

Decizia Curții de casație No. 2481/1923 din 6 Martie 1923.

Păritul a vândut în anul 1918 reclamantului lemne de foc și a primit un acout de plată de 80.000 coroane. Lemnele nu le-a livrat și în cursul procesului intentat, în Martie 1921, a depus suma de 80.000 cor. Păritul a

292) L. V. R. n. 1044.

293) L. V. R. n. 1046.

294) L. V. R. n. 1079-1084.

295) L. V. R. n. 1079.

296) L. V. R. n. 1080-1084.

297) L. V. R. n. 1082.

298) L. V. R. n. 1109-1110.

299) L. V. R. n. 1110.

300) L. V. R. n. 1110 în fine.

301) L. V. R. n. 926.

302) V. *Letopiseți*, Vol. 2, p. 248: Dimitrașco Căurul, vel Logofăt, sfetnicul lui Constantin Vodă (1691), a fost ajuns de blăstămele poporului și „a murit cumu-i mai rău, în dub frențit“.

303) Deci, vorbele „e un stricat“ și „stricaturele!“ avea pe atunci și alt tâlc, de cât acela pe care-l au azi!

304) L. V. R. n. 1031—1039.

305) L. V. R. n. 1033 în fine.

306) L. V. R. n. 1035.

307) L. V. R. n. 1037.

308) L. V. R. n. 1034.

309) L. V. R. n. 1039.

310) L. V. R. n. 1085—1089.

311) L. V. R. n. 1085.

312) L. V. R. n. 726.

313) L. V. R. n. 1087.

314) L. V. R. n. 1087.

315) L. V. R. n. 1088.

316) L. V. R. n. 726, 1089.

317) L. V. R. n. 1089.

318) L. V. R., p. 286, coloana a 2-a și a 3-a.

violat contractul, dar cu toate astea n'a fost obligat de a îndeplini îndatorirea ce și-a luat-o, de oarece — în urma urcării prețului lemnului — a ajuns «în imposibilitate economică», însă i s'a impus să plătească în loc de suma de 80.000 cor., primită ca acout 370.000 cor., fiindcă puterea de cumpărare a coroanei ungare în intervalul dela Iunie 1918 până în Martie 1921 a scăzut de 5 ori.

* * *

Decizia Curții de casație No. 3531/1922, publ. în Hitlej, Dtâr, XVI.

Reclamantul a comandat în anul 1911 punerea unor dinți, plătindu-i pârîtului toată suma înainte. Dinții trebuiau puși în mod succesiv după un plan convenit. Reclamațiunea s'a înaintat pentru săvârșirea lucrării începute, iar în caz de neîndeplinire, pentru a i se plăti valoarea lor, sau a i se da o îndemnizare. A fost respins pe motivul, că în caz de îndeplinire ar câștiga cu mult mai mult, cât a valorat suma plătită de dânsu, fiind azi prețul unei astfel de prestațiuni peste paritatea aurului, iar în cursul desbaterilor nu s'a ivit nici un indiciu din care s'ar putea deduce că pârîtul s'a sustras în mod vițios dela obligațiunea de livrare a dinților artificiali. Însă Curtea l'a obligat a plăti restul din suma avansată pentru care n'a prestat nimic și în urma schimbării împrejurărilor nici nu va putea presta, și anume în locul coroanelor-aur primite în anul 1911, în baza ordonanței No. 2980/X. 1922 din 27 Ianuarie 1923, publicată în Monitorul Oficial No. 23, o sumă în coroane hârtie de 500 mai mare.

* * *

Curtea de casație, decizia No. P. IV, 1686/1922, Hitlej, Dtâr, XVI.

Cumpărătorul are să primească contravaloarea integrală a prețului de cumpărare plătit pentru marfa trimisă, dar, din cauza unui «vițiu cualitativ», pusă la dispoziția vânzătorului. Acest din urmă va plăti, deci un plus în coroane ungare, care va corespunde scăderii puterii de cumpărare a coroanei.

* * *

Valorizarea creditului chiar și în cazul dacă nu este întârziere

Plata prețului imobilului a devenit scadent la 29 August 1919. Vânzătorul a cerut ridicarea prețului în proporție cu scăderea coroanei dela luna Aprilie 1919: dela 0.20 la 0.11 franci elvețieni. Cumpărătorul nu s'a învoit și numai la 24 Octombrie 1919 a depus suma, fără valorizare. Vânzătorul cu drept cuvânt a renunțat la act. Desistarea sa ar fi fost legală și în cazul, dacă cumpărătorul n'ar fi fost în întârziere cu depunerea, deoarece în urma schimbării radicale a referințelor economice, actul pentru vânzător și-a pierdut valoarea, iar cumpărătorul nu mai are dreptul a cere îndeplinirea lui. Reclamațiunea intentată pentru această revindicare a trebuit să fie respinsă, căci părțile contractante au avut în vedere interesele reciproce și neschimbarea factorilor decisivi, și n'au voit că unul dintre ei să ajungă la un câștig considerabil, ori fără vina lui într'o situație inechitabilă. Va trebui, deci, să se aplice principiul în întregul restituito, și anume așa, că vânzătorul să plătească peste rata prețului de cumpărare, și diferența valutară a sumei primite, deoarece vânzătorul prin faptul că a primit rata prețului de cumpărare, fără s'o restituie ulterior, ori s'o consemneze pe seama cumpărătorului, a sustras această sumă dela dânsu, păgubindu-l cu diferența de valută.

Pârîtul este, deci, obligat a restitui acoutul de plată primit la 21 Martie 1919, interese 5°/_o, și diferență

între valoarea a celei 100 000 coroane ridicate la 21 Martie 1919 și valoarea lor la data restituirii efective. V. Decizia Curții de casație No. 4861/1922.

Curtea de casație, Decizia No. Pk. V. 4442 și 4725 din 1922.

Conform cu dispoziția art. 25 din legea XLI, anul 1881 prețul imobilelor expropriate se va stabili după prețul lor din timpul evaluării, și în baza art. 59 suma de desdaunare se va plăti la 15 zile după ce hotărîrea judecătorească a devenit definitivă. Însă prețuirea s'a făcut în anul 1912, sentința primei instanțe s'a dat la anul 1917, a doua în 1921 și a treia în 1923. Considerând, că conform art. 23 exproprierea se va face pe lângă o îndemnizare totală, despăgubirea se va fixa în valoarea care corespunde valorii reale a imobilului din timpul prețurii. Aceasta pentru motivul, că exigențele echității, menținerea echilibrului economic, armonizarea efectelor financiare a schimbărilor ce s'au produs în prețuri, și în sfârșit nivelarea reciprocă a diferitelor interese materiale juste reclamă, că din urma schimbărilor neprevăzute în referințele economice, nici una dintre părți să nu se bucure de avantajii prea mari, și nici una să nu fie obligată a suporta urmări prea grele.

* * *

Principiul de valorizare aplicat la pensie alimentară, cheltueli de întreținere, rentă viageră și alte pretențiuni de acest soi

Multă vreme nu a admis jurisprudența ridicarea pensiei alimentare stipulată în contract, cerută pe baza schimbării referințelor economice. În timpul din urmă, însă, a început să se introducă în practica judiciară norma de drept, în sensul căreia se admite augmentarea pensiei alimentare, dacă ori starea materială a părților, ori în general în împrejurările generale de trai s'au produs schimbări neprevăzute la data încheierii contractului, și dacă suma contractată, în urma acestor schimbări, a devenit insuficientă, fiindcă voința părților a fost a asigura pe deplin traiul vieții a soției prin suma contractată, ținându-se seama de situațiunea socială a dânsiei și de starea materială a părților.

V. Decizia Curții de casație No. P. III, 949/1922. Hjogi, Dtâr, XV, III. Augmentarea se admite chiar și în cazul, dacă după încheierea actului autentic înaintea notarului public, act, în care s'a fixat pensia alimentară, căsătoria s'a desfăcut din vina soției. Curtea, No. P. III, 4209/1922.

Acasta este jurisprudența și în chestiunea urcării rentei viagere stabilită în cazul transmisiunei unei averi imobiliare cu scopul de a asigura existența celui ce a dăruit-o. Nu se caută, dacă reclamantul între timp a câștigat o ocupațiune rentabilă, sau nu; însă se ține în vedere totdeauna, ca îndatorirea impusă celui obligat să nu fie prea oneroasă. Curtea, No. I, 7974, III, 4062 și 4530/1922.

De asemenea s'a sporit — în urma schimbării referințelor economice — renta văduvei primită în locul usufructului; precum și dreptul văduvei: jus viduale, un fel de drept a soției, rămasă după moartea unui nemeș (boer), de a moșteni o parte din averea mobilă a bărbatului, și renta destinată pentru a recompensa soția rămasă văduvă pentru partea ei de moștenire: dreptul de succesiune a văduvei, «hitvestaarsi örökes».

Prin decizia No. P, VI, 2306/1923 Curtea de casație a judecat ca despăgubire pentru familia unui păstor de vite strivit de un taur a comunei, o rentă viageră plătită în grâu.

* * *

Nu s'a admis valorizarea dacă reclamantul a fost

arliv în înaintarea reclamațiunei, sau dacă în cursul procedurii de urmărire a căzut în întârziere; însă s'a admis în caz de rea voință în ce privește plata prețului, sau apărarea nefondată în proces. (V. Decizia Curții de casație No. P, VI. 5504/1922).

* * *

Din aceste decizii reiese, că intențiunea judecătorului este de a restabili interesul material între părți, interes, ce a fost violat în urma desechilibrului economic ce se manifestă în țară, și a depune pe creditor în situația în care s'ar fi găsit în cazul dacă ar fi fost plătit la timp, astfel că din desechilibrul economic să nu tragă nici el, nici părțile nici un avantaj.

* * *

Suma care se valorizează poate să fie socotită pe baza cursului dela Zürich, pe baza parității de aur, după valoarea grăului, sau, în sfârșit, în urma unei opinii a experților.

NICOLAE SOLOMON
Consilier juridic p. l. S. R. R.
Comisia de Reparații
din Budapesta

In jurul art. 40 legea avocaților

Art. 40 din legea avocaților a dat loc la numeroase discuțiuni în fața instanțelor judecătorești. Vom semna unele din aceste discuțiuni. Ele vor învedera folosul ce ar fi fost printr'o redactare mai complectă a acestui articol.

I. Dacă apelul sau recursul contra unei cărți de judecată trebuie contrasemnate de avocat?

Asupra acestei chestiuni trei păreri s'au emis.

Într'o părere se susține că aceste apeluri trebuie contrasemnate fiindcă art. 40 leg. avocaților ar prescrie aceasta. Art. 40 spune că trebuie contrasemnate cererile de atac ale hotăririlor înaintea Tribunalelor și Curților. Ceeace nu trebuie contrasemnate, sunt numai cererile ce leagă judecătorii de ocoale. Restul cererilor, fie directe la Trib. și Curți, fie de atac ale hotăririlor în fața acestor instanțe, trebuie contrasemnate.

Într'o a doua părere se susține că numai cererile de atac contra hotăririlor Trib. și Curților trebuie contrasemnate de avocat. Cererile de atac contra cărților de judecată nu trebuie contrasemnate. Părerea aceasta se sprijină pe faptul că art. 40 leg. avocaților ar avea în vedere cererile de o mai mare importanță. Aceste cereri sunt cele din fața Trib. și Curților. Punctul de plecare al lor ar fi însă Tribunalele.

Părerea aceasta își mai găsește un sprijin în însăși textul art. 40 legea avocaților. Art. 40 spune că «înaintea Trib. și Curților vor fi contrasemnate petițiunile de intentarea acțiunilor». Mai departe aceste texte spune «că vor fi contrasemnate și toate cererile pentru atacarea hotăririlor», însă care sunt aceste hotăriri? Sunt ale Trib. și Curților. Cuvintele «înaintea Trib. și Curților» se referă prin urmare numai la petițiunile de intentarea acțiunilor.

În fine a treia părere urmează o cale intermediară. Această părere are în vedere art. 104 legea jud. de ocoale. După acest articol apelul contra unei cărți de judecată se poate face fie la grefa judecătorii, fie la secretarul comunal, fie direct la Tribunal. În părerea aceasta a treia, apelul la Trib. trebuie contrasemnate. Apelul este o cerere ce se face în fața Tribunalului și asemenea cereri trebuie contrasemnate. Celelalte apeluri fiind declarate la o instanță unde nu se cere contra-

semnarea, ele nu trebuie contrasemnate. Ceeace s'a spus de apel, este exact și pentru recurs.

Aceasta fiind părerea expusă asupra chestiunii, dacă apelul sau recursul contra unei cărți de judecată trebuie contrasemnate de avocat, să vedem acum care părere este mai întemeiată.

Dela început trebuie eliminată părerea ultimă. Distincția făcută între apelul declarat la grefa judecătorii și secretarul comunal și apelul făcut la Tribunal, nu se bazează pe art. 40 legea avocaților. Acest articol nedestăruind, distincția trebuie înlăturată.

Mai rămân celelalte două păreri. Între părerea că apelurile și recursurile contra cărților de judecată trebuie contrasemnate și părerea contrară, noi înclinăm pentru cea din urmă. Această părere ne-o sprijinim, pe lângă cele expuse mai sus, și pe rațiunea legii. Și acum care a fost rațiunea formulării art. 40 legea avocaților? Rațiunea a fost ea pentru afacerile mai importante, este o mai mare garanție în buna formularea a pretențiunilor părților, dacă cererile lor sunt contrasemnate de avocat. Pentru afacerile mai mici, care se duc la judecătoria de ocol nu se cere această contrasemnare. Dar afacerile sunt aceleași, dacă merg pe urmă în apel sau recurs dela jud. de ocol. Rațiunea este ca și în cazul acesta să nu fie contrasemnate.

Dar în afară de aceasta, la multe judecătorii nu sunt avocați. Legiuitorul desigur că a avut în vedere și acest fapt, când nu a cerut contrasemnarea la judecătoria de ocoale. Contrasemnarea desigur că pe lângă petițiunile la judecătoria, nu trebuie cerută nici pentru apelurile la judecătoria, rațiunea fiind aceeași pentru necontrasemnare. Dar de îndată ce se admite că apelul sau recursul depus la judecătoria poate să fie necontrasemnate, o egalitate de tratament se impune și pentru apelul sau recursul direct la Tribunal. ¹⁾

II. Dacă motivele unei acțiuni, cele de apel etc., trebuie contrasemnate de avocat?

O acțiune conform art. 69 pr. civ. pe lângă numele, pronumele părților, obiectul cererii, etc. mai trebuie să cuprindă și temeiurile de drept și de fapt ale acțiunii. Dacă aceste temeiuri nu sunt cuprinse în acțiune, partea interesată poate cere amânarea, pentru că ele să-i fie comunicate. Acelaș lucru este și cu motivele de apel.

Chestiunea care se pune este, dacă aceste motive când se comunică separat de petiția introductivă la prima instanță sau în apel, trebuie contrasemnate de avocat.

S'ar putea susține că aceste temeiuri trebuie contrasemnate. Căci dacă contrasemnarea este cerută, pentru ca cererea în judecată să fie formulată de un cunoscător al dreptului, apoi rațiunea este mai mare când se formulează temeiurile unei cereri. Un exemplu ar putea să întărească cele spuse. Astfel dacă luăm o cerere de apel sau recurs, greutatea nu este de a spune că prin aceste cereri se atacă o anumită hotărâre judecătorească. Greutatea este în a se arăta, care sunt motivele de apel sau recurs. Aci intervenția cunoscătorului este mult mai utilă.

Însă legea avocaților este o lege excepțională. Ca atare interpretarea ei trebuie să fie strictă. Și atunci ce spune art. 40 legea avocaților astfel interpretat. El spune că se contrasemnează cererile de intentarea acțiunilor și cele pentru atacarea hotăririlor. Prin urmare atât cere art. 40 legea avocaților. Dar în afară de aceste cereri, motivele lor după dreptul comun se

¹⁾ În sensul că apelul contra c. d. jud. nu trebuie contrasemnate. Trib. Dorohoi, jurnalul din 2 Oct. 1923, în *Jurisprudența Generală* No. 20/923 speța No. 1357.

pot comunica separat. Legea avocaților nu vorbește nimic de ele. Și în cazul acesta art. 40 legea avocaților nu li se poate aplica lor.

III. Dacă art. 40 din legea avocaților se aplică și în penal?

Este desigur cea mai mare lacună a acestui articol, că n'a spus expres, că dispozițiile sale nu se aplică și în penal. Răspunsul Ministrului de Justiție în Cameră cu ocazia discutării legi, că art. 40 nu se aplică în penal nu poate să înlocuiască o dispoziție, ce trebuia să fie clară în această privință. Mai ales că față de redacția art. 40, argumentele sunt puternice în sensul că el se aplică și în penal. Într-adevăr art. 40 legea avocaților este de o aplicatie generală. El spune că cererile de intentarea acțiunilor în fața Trib. și Curților, și cererile de atacare ale hotărârilor trebuie contrasemnate. Textul acestui articol prin urmare nu face distincția între civil și penal. Nici faptul că contrasemnarea s'ar aplica în materii «litigioase», după cum spune începutul art. 40 legea avocaților n'ar putea să justifice distincția. Într-adevăr cuvântul «litigios» aici este sinonim cu cuvântul «contencios». La aceste cereri s'ar aplica contrasemnarea, nu la cererile «grațioase». Așa că contrasemnarea s'ar aplica și în penal, în afară de cazul când interesul superior nu ține seama de ea. Cazul acesta este, când acțiunea publică este independentă de faptul reclamantului. Astfel se întâmplă în mai toate acțiunile penale. Acțiunea publică putându-se pune în mișcare printr-o simplă denunțare, desigur că ea n'ar putea fi stânjenită de faptul că petiția n'a fost contrasemnată. Însă nu tot astfel este cazul când o parte condamnată face apel sau recurs. Prin aceste căi de atac, în primul rând se urmărește interesele părții condamnate. Interesul ei este să nu rămână cu o pedeapsă dată sau o pedeapsă prea mare. Și atunci, în cazul acesta, apelul sau recursul părți condamnate nu are caracterul acțiunii publice, care se deschide chiar printr-o simplă denunțare. Și atunci, pentru apelul sau recursul părții condamnate, nu se impune contrasemnarea? Desigur că, față de generalitatea textului art. 40 legea avocaților, contrasemnarea se impune.

Aceiași soluție se impune pentru despăgubirile civile. Acestea satisfăcând numai interesul privat al părți lezate, cererea în ceea ce privește trebuie contrasemnată.

Cum spunem mai sus, faptul că art. 40 leg. avocaților nu arată expres că dispozițiile sale nu se aplică în penal, constituie o mare lacună a acestui articol. Căci rațiunea contrasemnării nu ar fi în penal. Aci nu se găsește temeiuri de drept în acțiuni sau apeluri, nici amănări sub sancțiuni dacă nu se comunică aceste temeiuri. Interesul în penal este ca vinovatul să-și ea pedeapsă, iar cel nevinovat să fie apărut de ea. Și pentru acest interes, nu trebuie puse piedici de ordine formală, cum este contrasemnarea de ex.

Desigur că aceste rațiuni vor triumfa în jurisprudență, cu toate că rolul ei ar fi depășit în acest caz. Rolul ei este de a aplica legea. În cazul expus ea însă adaptează legea. Este rolul dealtmintrelea, care se impune, când legile sunt necomplete. Și aceste legi sunt regula pentru timpurile noastre.

* * *

Am expus chestiunile mai discutate având ca bază art. 40 legea avocaților. Înainte de a termina, țin să înlătur o obiecțiune, care mi s'ar putea aduce. Această obiecțiune ar fi că nu se vede aceiași unitate de concepție în discutarea diferitelor chestiuni examinate. Astfel pentru motivele de apel, etc. am înlăturat rațiunea contrasemnării pentru a triumfa textul legi, pe când în chestiunea primă și ultimă am ascultat mai

mult rațiunea legi. Însă obiecțiunea este nefondată, dacă se vede ideea conducătoare avută în vedere. Această idee este, că decăderile din cauza necontrasemnări trebuie limitate cât mai mult.

HARITON UDREA
Magistrat

Craiova 28 Noembrie 1923

TRIBUNALUL ARGEȘ SECȚIA I

Audiența dela 7 Noembrie 1922

Președinția d-lui C. TRANDAFIRESCU, Judecător
Jurnalul No. 8657

Partaj prin atribuțiune. — Inegalitate de loturi datorită unui fapt personal unuia din copartajați. — Dacă se aplică dispozițiunile art. 743 c. civ.?

Partajul prin atribuțiunea se aplică numai în cazul când părțile ereditare sunt inegale, nu și în cazul când s'a făcut plantațiuni și construcțiuni pe un bun, care era în indiviziune.

Tribunalul,

Asupra cererii comostenitorilor def. Dumitru I. Mazilu, ca împărțeala să se facă prin atribuție, potrivit art. 743 cod civ., întrucât părțile de moștenire sunt inegale prin faptul că prunii aflați pe terenul supus împărțelei sunt proprietatea sa, după cum se recunoaște de către ceilalți comostenitori;

Având în vedere că potrivit art. 743 cod civ. partajul prin atribuție se aplică numai în cazul când părțile ereditare sunt inegale (exemplu o parte vine la succesiune cu o pătrime, iar alta cu $\frac{3}{4}$) și în scopul de a nu se îmbucătăți prea mult imobilul;

Având în vedere că, în speță, se constată că, comostenitorul def. Dumitru I. Mazilu a făcut plantațiuni și construcțiuni pe un bun, care era în indiviziune;

Că aceasta nu poate crea o inegalitate ereditară în sensul art. 743 cod civ., fiind opera voinței comostenitorului;

Că dar, sus citatul articol nefiind aplicabil, Tribunalul urmează a respinge cererea ca nefondată și a se numi expert;

Pentru aceste motive, Tribunalul respinge cererea părții ca partajul să se facă prin atribuțiune;

(ss) C. Trandafirescu; O. Bădulescu

Grefier (ss) C. Ionescu

TRIBUNALUL ARGEȘ SECȚIA I

Audiența dela 17 Aprilie 1923

Președinția d-lui C. M. TRANDAFIRESCU, Judecător
Sentința civilă No. 99

Partaj prin atribuțiune. — Inegalitate de părți ereditare datorită faptului personal al unuia din comostenitori. Dacă se aplică dispozițiunile art. 743 c. civ.?

Dispozițiunile art. 743 c. civ. se aplică ori de câte ori există neegalitate, fără a deosebi dacă neegalitatea derivă din natura dreptului fiecăruia sau dintr-o împrejurare posterioară și personală unuia dintre copartajați, cu atât mai mult, cu cât la partaj se ia în considerație situația părților din momentul facerii împărțelei, iar nu din momentul deschiderii dreptului fiecăruia.

Tribunalul,

Asupra cererii reconvențională făcută de moștenitorii defunctului Const. Mazilu;

Având în vedere că prin cererea reconvențională,

coborătorii din Constantin S. Mazilu, pretind că construcțiunile și îmbunătățirile ce există pe terenul prevăzut în jurnalul de admitere în principiu la No. 3, lit. a, nu a fost făcută de autorul comun, ci de ei personal după moartea lui decedat și cer ca acest teren să li se atrebuie fără tragere la sorți în baza art. 743 cod. civil;

Având în vedere că aceste construcțiuni și îmbunătățiri nu se văd cuprinse prin jurnalul de admitere în principiu, în masa succesorală, că nici părții din cerea reconvențională nu o contestă că ele sunt făcute de moștenitorii lui Constantin S. Mazilu, că astfel fiind aceștia din urmă au dreptul pe lângă partea lor de moștenire, la valoarea acestor construcțiuni și îmbunătățiri, deci la o parte neegală cu a celorlalți moștenitori;

Considerând că art. 743 c. civ., prevede că dacă erezii vin la succesiune cu părți neegale, autoritatea judecătorească decide de trebue să procedă prin tragere la sorți sau prin darea loturilor în total; că deși acest text de lege vorbește de părți de moștenire, însă dispozițiunile dela partaj nefiind speciale succesiunilor, dar ele aplicându-se la orice fel de indiviziune, ori și unde ar rezulta, nimic nu se împotrivesc ca dispoz. art. 743 să se aplice ori câte ori există neegalitate, fără a deosebi dacă neegalitatea derivă din natura dreptului fiecăruia sau dintr'o împrejurare posterioară și personală unuia dintre copartajați, cu atât mai mult cu cât la partaj se ia în considerație situația părților din momentul facerii împărțelii, iar nu cea din momentul deschiderii dreptului fiecăruia, lichidându-se prin partaj toate pretențiunile dintre dânsii și ținându-se seamă de datoriile ce au fiecare către succesiune, de obligațiile de a raporta, de cesiunile de drepturi ce și-au făcut unii altora, și în general de orice împrejurări cari pot face ca drepturile să nu mai fie egale între ele, deși la origină egalitatea lor nu poate fi tăgăduită;

Considerând că art. 743 lasă la aprecierea judecății, atunci când părțile nu sunt egale, dacă partajul trebue făcut prin tragere la sorți sau prin atribuție;

Având în vedere că, în fapt, se constată că moștenitorii lui Const. S. Mazilu, au făcut pe un teren ce se cuprinde în masa de împărțit, mai multe construcțiuni și îmbunătățiri; că, potrivit art. 494 c. civil, ar trebui obligați fie să primească valoarea lor în bani, fie să le distrugă și să ridice materialul, ceea ce ar fi foarte păgubitor; că prin atribuirea loturilor să înlăture acest neajuns, lăsându-se construcțiile în proprietatea celor ce le-au făcut, că nici celelalte părți nu sunt vătămate de oare ce li se dă câte un lot ce reprezintă întreaga valoare a drepturilor lor;

Că astfel fiind, Tribunalul apreciind găsește că e locul a se aplica art. 743 c. civ.;

Având în vedere că terenul în discuție a fost pus de expert în lotul No. 1 și deci trebue atribuit moștenitorilor def. Const. Mazilu;

Pentru aceste motive, Tribunalul, admite acțiunea de eșire din indiviziune și în consecință și cererea reconvențională și, atribue fără tragere la sorți, moștenitorilor def. Constantin S. Mazilu, averea ce formează lotul No. 1.

(ss) C. M. Trandafirescu, O. Bădulescu

Grefier (ss) C. Ionescu

NOTA. — Remarcabilul studiu al d-lui Consilier A. Rădulescu asupra împărțelii prin atribuție (v. *Curierul Judiciar* No. 35/923, a făcut de actualitate această importantă formă de partaj, care totuși e așa de puțin pusă în practică de către instanțele judecătorești. Tribunalele totdeauna preferă calea bine cunoscută a împărțelii

prin tragere la sorți, și privesc cu neîncredere orice încercare de a inova; mai ales, că dispozițiile art. 743, așa cum sunt redactate pot da loc, în teorie, la unele dificultăți.

Una din aceste controverse a avut de rezolvat Trib. Argeș, secția I. prin hotărârile ce publicăm.

Legea cere, spre a se putea face partajul prin atribuție, ca erezii să vină la succesiune cu părți neegale. Da unde, chestia de a se ști dacă art. 743 se aplică numai atunci, când chiar părțile ereditare sunt neegale, sau și în cazul când drepturile copartajaților, deși egale dela lege, au devenit inegale posterior, printr'o împrejurare accidentală, sau chiar printr'un fapt imputabil moștenitorului.

Dacă se admite prima ipoteză, nu poate exista partaj prin atribuție decât în cazurile prevăzute de art. 673 și 684 al. final c. civ., și anume atunci când ascendenții sau soția săracă supraviețuitoare vin în concurență cu frații și surorile defunctului.

Acestea sunt cazurile cele mai rare și mai puțin importante de partaj; dacă se limitează art. 743 numai la aceste împărțeli, i se ridică din punct de vedere practic, orice aplicare.

Din contră, spețele cele mai interesante și mai dese sunt cele în care inegalitatea părților nu derivă din lege, dar dintr'o altă împrejurare.

Cităm pe cele mai însemnate:

a) Un comoștenitor trebue să raporteze o donațiune, iar raportul se face prin luare mai puțin (art. 764 c. civ.). El va primi din moștenire numai diferența până la complectarea valorii lotului său, deci o parte mai mică decât a celorlalți.

b) Un comoștenitor este debitor al succesiunii și va lua, prin urmare, o parte cu atât mai mică din activul succesoral.

c) Unul din descendenți are lăsată prin testament cotitatea disponibilă.

d) Unul din copartajați a cumpărat drepturile succesoriale a parte din ceilalți moștenitori.

e) Un comoștenitor a construit pe un teren al succesiunii, și are deci a primi lotul său, cât și valoarea construcției. Este cazul cel mai interesant și cel mai des, mai cu seamă la locuitorii săteni. Aproape nu există partaj de țărani, în care unii din descendenți să nu susțină că au construit, pe pământul tatălui lor, lângă casa bătrânească, propria lor locuință. Această împrejurare, de multe ori, determină ea singură facerea unui partaj judiciar, între moștenitori care erau împărțiți voluntar și verbal, și care nu ar avea unii contra altora altă pretenție decât să obțină dărlimarea casei.

Aplicarea art. 743 la toate aceste spețe nu poate fi, în mod serios, pusă în discuție.

Mai întâi, regulile dela partaj, prevăzute de codul civil, nu se aplică numai la împărțelile de

succesiuni, dar la toate indiviziunile, oricare ar fi origina lor. Când doi cumpărători dobândesc un imobil în indiviziune, în părți inegale, nu li se poate refuza partajul prin atribuție, sub cuvânt că inegalitatea rezultă din faptul lor personal, și nu pot fi obligați să accepte, din această împrejurare, tragerea la sorți.

În afară de aceasta, partajul, așa cum e organizat de codul civil, nu servește numai la divizarea activului, dar e menit să lichideze orice pretențiuni reciproce ale moștenitorilor între ei. Art. 737 al. 2, art. 738, 739 și 740 o arată în mod expres.

La partaj, se fac socotelile sumelor ce împărțitorii pot fi datori unii altora, cum și restituțiunile ce erezii ar trebui să-și facă între dânsi; cu ocazia partajului, se raportează donațiunile, iar când raportul nu se face în natură, coerezii cărora li se datorește, iau mai întâi o parte egală din masa, și numai după aceste preluări, se procedează la facerea loturilor.

Tot la partaj se lichidează și pretențiile dintre moștenitori relative la fructele percepute de unii din ei, dela deschiderea succesiunii, cum și sumele ce li se datoresc pentru reparații sau plăți făcute în interesul succesiunii.

Legea ține prin urmare cont de toate împrejurările posterioare deschiderii succesiunii, și care pot face ca părțile moștenitorilor să nu mai fie egale în momentul partajului, deși egalitatea exista la origină.

În sfârșit, atunci când e vorba de a se pune în fiecare lot o cantitate egală de mobile sau de imobile de aceeași natură, însuși textul art. 741 arată că, aceasta se va face pe cât se poate, și mai recomandă să se evite înbucătățirea peste măsură a pământului, ceea ce dovedește că această regulă, care se înlătură la partajul atributiv, nu este de ordine publică, deoarece chiar legea permite în mod expres a nu fi aplicată.

ION TRIFONESCU

Avocat

Pitești

TRIBUNALUL TELEORMAN SECȚIA II-a

Audiența dela 25 Iunie 1923

Președinția d-lui PASCU A. DINESCU, Președinte
Sentința civilă No. 278 *)

Case de toleranță sau prostituție. — Legea pentru prelungirea contractelor de închiriere. — Nu beneficiază de această prelungire. — Art. 1 legea din 13 Aprilie 1922.

Legiuitorul căutând a înlătura dela beneficiul legii pentru prelungirea contractelor de închiriere, anume întreprinderi care nu merită protecțiunea ei, a prevăzut prin art. 1 al acestei legi că nu se prelungesc contractele de închiriere pentru varieturi, cafeuri-șantante, cabareturi, teatre, cinematografe și altele, considerând acestea

ca localuri de petrecere, cu câștiguri mari și având un caracter de imoralitate.

Deși casele de toleranță sau de prostituție nu sunt anume prevăzute de lege, ca fiind excluse dela beneficiu suscitatei legi, totuși ele sunt cuprinse, de fapt, în varieturi, cafeuri-șantante, cabareturi, etc., nefiind admisibilă prezumția că legea ar fi înțeles a sacrifica dreptul de proprietate în folosul traficantilor unui comerț scârbos și necinstit, a cărui imoralitate este netăgăduită și nu merită protecțiunea legii.

Avocații apelantei d-nii Șt. Ivanovici și Fl. Sprinceană, intimatul cu d-l av. Tiberie Tomescu.

Tribunalul în majoritate,

Asupra apelului făcut de Emilia Oprescu din Roșiori-de-Vede, cu domiciliul ales în T.-Măgurele str. 14 Martie No. 9 în contra cărtei de judecată civilă No. 120/923 a Judecătorei Ocolului 1 Roșiori-de-Vede, prin care este obligată a evacua imobilul reclamantului Costică M. Guță, compus din trei corpuri de case situate în Roșiori de-Vede, strada Mărășești No. 106—107, precum și asupra cererii făcută de numita prin petițiunea înreg. la No. 8681/923 de a se suspenda execuțiunea provizorie a menționatei cărți de judecată;

Având în vedere susținerile părților și actele din dosar;

Având în vedere că intimatul Costică M. Guță prin petițiunea înreg. la No. 3552 din 30 Aprilie 1923, a cerut la judecătoria Ocol I Roșiori-de-Vede de a se ordona evacuarea de către apelanta de azi Emilia Oprescu, a imobilului ce ține cu chirie de la numitul, compus din trei corpuri de case, situat în Roșiori de-Vede, strada Mărășești No. 106—107;

Că motivul pe care și bazează această cerere și pe care l-a susținut oral înaintea primei instanțe și azi în apel, este că apelanta ține în acel imobil casă de toleranță și că în acest caz nu poate beneficia de dispozițiunile legii privitoare la prelungirea contractelor de închiriere;

Având în vedere că prin legea privitoare la prelungirea contractelor de închiriere, legiuitorul văzând categoriile de ocupațiuni cari merită protecțiunea acestei legi în limitele reclamate de necesitățile timpului, a căutat a înlătura de la beneficiul acestei legi anume întreprinderi, cari nu merită protecțiunea ei precizând, prin art. 1, că nu se prelungesc contractele de închiriere pentru varieturi, cafeuri șantante, cabareturi teatre, cinematografe și altele;

Că dacă pentru unele din aceste localuri, legiuitorul a avut în vedere beneficiile mari ce pot trage întreprinzătorii prin închirierea lor, nu este mai puțin adevărat că pentru o parte din ele a ținut seamă atât de faptul că nu este absolut reclamată existența lor, cât și de imoralitatea onora din ele și din aceste puncte de vedere, atât pe unele cât și pe altele le-a exclus dela beneficiul citatei legi, lăsând libere transacțiunile între proprietari și chiriași cu privire la prețul închirierii;

Că, de sigur, în ce privește varieturile, cafeurile-șantante cabareturile, legiuitorul, precum de altfel rezultă și din explicațiunile date în parlament cu ocaziunea discuției asupra citatei legi, cu drept cuvânt le-a considerat ca localuri de petreceri cu câștiguri mari și într-o bună măsură reputațiunea de imoralitate și, ca atari, le-a îndepărtat dela protecțiunea legii în cestiune, ca și pe ori care alte localuri cu întreprinderi imorale;

Că deși casele de prostituție nu sunt prevăzute anume sub acest titlu la excluderile dela beneficiul legii asupra prelungirii contractelor de închiriere, totuși, nu începe nici o îndoială că ele sunt cuprinse de fapt în cafeuri șantante, varieturi, cabareturi, căci nu este admisibilă prezumția că legiuitorul a voit a sacrifica dreptul de proprietate în folosul traficantilor unui negoț scârbos cu carne vie, a cărui imoralitate fiind netăgăduită, nu merită protecțiunea legii în cestiune;

Că intențiunea ce a călăuzit pe legiuitor, de a exclude de la prelungirea contractelor de închiriere întreprinderile imorale nu a fost numai decât firma sau titulatura ce se dă unor asemenea localuri, ci întreprinderile în sine, cari se exercită în ele, și dacă este adevărat că în localurile de cafeuri-șantante, varieturi și cabareturi se fac petreceri în stil ales și se dă loc chiar la întâlniri de natură imorală, este necontestat că în localurile de prostituție imoralitatea, sub o altă formă, este mult mai pronunțată și deci nu se

*) Publicată, cu mici erori cari urmează a se rectifica, și în «Monitorul Judiciar, Administrativ și Financiar No. 3 din 15 Noembrie 1923, ce apare în T. Măgurele, sub Direcțiunea d-lui judecător Ceacăran, (N. R.).

poate susține că această din urmă au putut fi avantajată de legiuitor față de cele dintâi:

Că astfel fiind și într-un alt motiv nu s'a invocat azi de apelantă, tribunalul găsește că bine d-l Jude de Ocol a admis acțiunea ordonând evacuarea de către apelantă a imobilul din litigiu, neavând dreptul a beneficia de prelungirea contractului de închiriere și, în consecință, că a respinge ca nefondat apelul de față, precum și cererea de suspendarea execuției provizorie a cărții de judecată apelată, care nici nu a fost susținută oral în instanță;

Apreciind și cererea de cheltuieli de judecată a intimatului care se găsește justificată pentru suma de cinci sute lei;

Pentru aceste motive redactate de d-l Președinte Pascu A. Dinescu, Trib. respinge apelul.

(ss) *Pascu A. Dinescu, Virgil M. Gabrielescu*

Grefier (ss) *D. Ionescu*

Opiniune

Noi Petre St. Stoica, judecător de ședință la Tribunalul Teleorman;

Nu suntem de părerea majorității, pentru următoarele motive:

Având în vedere apelul făcut de Emilia Oprescu din Roșiori de-Vede cu domiciliul ales în T. Măgurele str. 14 Martie No. 9, în contra cărții de judecată civilă No. 120/923 a judecătoriei Ocolului 1 Roșiori de-Vede, prin care este obligată a evacua imobilele reclamantului Costică M. Gută, compuse din trei corpuri de casă situate în Roșiori de-Vede, str. Mărășești 106—107, precum și cererea făcută de numita prin petițiunea înreg. la No. 8681/923 de a se suspenda execuțiunea provizorie a menționatei cărți de judecată;

Având în vedere susținerile părților și actele din dosar;

Având în vedere că intimatul Costică M. Gută prin petițiunea înreg. 3552 din 30 Aprilie 1923 a cerut la Judecătoria Ocolului 1 Roșiori de-Vede, a se ordona evacuarea de către apelanta de azi Emilia Oprescu, imobilul ce ține cu chirie dela numitul, compus din trei corpuri de casă situat în Roșiori de-Vede strada Mărășești No. 106—107;

Că motivul pe care și bazează această cerere și pe care l a susținut oral înaintea primei instanțe și azi în apel este, că apelanta ține în acel imobil casă de toleranță și că în acest caz nu poate beneficia de dispozițiunile legii privitoare la prelungirea contractelor de închiriere;

Având în vedere că din răspunsurile date de apelantă și de intimat la interogatoriile ce li s'au luat la prima instanță se constată că de acum doisprezece ani apelanta a luat cu chirie citatul imobil dela vechiul proprietar Nae Constantinescu. Că pe ultimele șase luni a plătit chiria intimatului, care a devenit noul proprietar al imobilului prin cumpărătoare și că, încă dela început, imobilul s'a închiriat de apelantă cu destinația pentru local de toleranță, fapt ce însuși intimatul recunoaște la interogatoriu;

Având în vedere că legea privitoare la prelungirea contractelor de închiriere promulgată prin decretul regal No. 1912 din 13 Aprilie 1922, prin art. 1 prevăzând modalitatea sub care se pot prelungi contractele de închiriere pentru clădiri și pentru cari scopuri se autoriză asemenea prelungiri, prin același text precizează comerțurile, nu întreprinderile pentru cari contractele de închiriere nu se prelungesc și a nume: pentru hoteluri cu condiția ca proprietarul sau antreprenorul viitor să nu poată mări prețul din tariful în vigoare la 1 Aprilie 1922, precum și pentru localurile de varietate, cafeuri-șantante, cabareture, teatre, afară de cele conduse de artiști români, cinematografe, case de schimb, societăți anonime, comerciale și industriale, bănci și cluburi;

Având în vedere că dispozițiunile citatului articol sunt menționate și prin noua lege din 5 Aprilie 1923 privitoare la prelungirea contractelor de închiriere, în ce privește excepțiunile dela beneficiu' acestei legi;

Având în vedere că menționata lege cuprinzând măsuri excepționale datorite stărei economice a țării, ea este de strictă interpretare și ca atare măsurile luate printr'însa nu pot fi întinse prin analogie;

Că legiuitorul exceptând dela beneficiul prelungirii contractelor de închiriere o serie de localuri, le-a determinat anume în mod enumerativ, precizându-le categoric prin art. 1 din legea în chestiune;

Că între localurile cari nu pot beneficia de prelungirea

contractelor de închiriere nu s'a trecut și casele de toleranță, de unde rezultă că această măsură nu a fost luată în privința lor, căci nimic nu ar fi împiedicat să fie enumerată alături cu cele oprite dela beneficiul legii și nici nu se poate crede că legiuitorul a înțeles să cuprindă casa de prostituție sau toleranță sub una din excepțiile arătate în sus menționatul text;

Că din întreaga economie a acestei legi reese în mod indubitabil că legiuitorul la alcătuirea ei, a avut în vedere pe de o parte stabilirea raporturilor între proprietari și chiriași cu privire la pretențiunile isvorâte din închirieri pentru anume clădiri și ocupațiuni, iar pe de alta, ținând seamă de căști-gurile mari ale unor categorii de întreprinderi, în privința acestora a lăsat libere transacțiunile între proprietari și chiriași referitoare la prețurile de închiriere;

Că de altfel din debaterile urmate în Parlament cu ocaziunea discuției asupra acestei legi, rezultă că de aceste intențiuni a fost călăuzit făuritorul legii, iar nici de cum că s'a ținut cont, la alcătuirea ei, de moralitatea sau imoralitatea întreprinderilor cari se exercită într'un imobil, căci ar fi s'us'o categorie;

Că așa este, rezultă învederat din împrejurarea că între localurile prevăzute a nu beneficia de prelungirea contractelor de închiriere s'a trecut teatrele, cinematografele, casele de schimb și alte întreprinderi despre cari nu se poate susține că sunt imorale;

Că astfel fiind, și într-un cât casele de toleranță nu sunt prevăzute de legiuitor între excepțiunile dela dreptul de prelungire a contractelor de închiriere și nici nu pot fi considerate ca intrând în categoria varieteurilor, cum se pretinde de intimat, credem că printr'o greșită interpretare s'a admis acțiunea intimatului reclamant, ordonându-se evacuarea imobilului și deci că a se admite apelul de față, a se reforma cartea de judecată apelată și a se respinge ca neîntemeiată acțiunea reclamantului și, ca consecință, a se respinge și cererea de suspendarea execuției provizorie a cărții apelată;

Pentru aceste motive, suntem de părere a se admite de fondat acest apel, a se reforma cartea de judecată apelată și a se respinge ca neîntemeiată acțiunea intimatului și ca consecință și cererea apelantei de a se suspenda execuția provizorie a cărții de judecată apelantă.

Judecător (ss) *Petre St. Stoica*

NOTA. — Asupra acestei delicate chestiuni, trib. Teleorman s'a împărțit în majoritate și în minoritate. Majoritatea decide că prelungirea contractelor de închiriere nu se aplică caselor de toleranță, iar minoritatea decide contrariul pentru motivele puternice reproduse mai sus, cum și într-o nouă revistă de drept. *Monitorul județului Teleorman*, căruia-i urăm din tot sufletul viață îndelungată.

Cheltueile hârtiei și ale tiparului sunt însă atât de mari încât, după toate probabilitățile, această revistă va avea soarta celorlalte, adică; va înceta după câteva numere. Ar fi însă păcat, căci numita revistă este bine redactată, având și note interesante din partea magistraților și avocaților acelui tribunal, deși uneori, spețele hotărârilor ce publică lasă de dorit.

Ar fi bine ca fiecare tribunal sau măcar fiecare Curte de apel să posedé o asemenea revistă, așa cum este în Franța. Reviste similare nu există deocamdată, la noi, decât în Iași (Justiția), Craiova (Justiția), Câmpul-Lung (Buletinul trib. Muscel), Justiția Dobrogei (Constanța) și Justiția Buzăului (Buzău). Revista juridică care apărea la Focșani, a încetat, dacă nu ne înșelăm.

* * *

Despre ce este vorba în speță? Despre prelungirea unui contract de locațiune a unui imobil în care se exploatează o casă de toleranță. Aceste contracte intră în categoria contractelor prelungite, sau în aceea a contractelor neprelungite?

Jurisprudența străină decide că o casă de toleranță, chiar recunoscută și supravegheată de au-

oritățile administrative și polițienești, nu este apărută de lege și are o existență ilicită și contrară bunelor moravuri. În consecință, contractul de locațiune încheiat în vederea exploatarei unei case de toleranță, nu are, în drept, un obiect valid și o cauză licită și, ca atare, nu poate da loc la o acțiune prin care s'ar cere plata chiriei stipulate (Vezi Trib. federal elvețian, *Journal Clunet*, anul 1908, pag. 931 și *Dreptul* din 1908, No. 75, p. 620, precum și alte autorități citate de Baudry et Wahl, *Contrat de louage*, I, 157, 158, pag. 89 urm., ed. a 3-a, și în tom. V al Coment. noastre, pag. 145, nota 3. Cpr. Gr. Dimitrescu, *Dreptul*, din 1908, No. 25, pag. 195; C. Angers, *Curierul Judiciar* din 1897, No. 29, etc. Vezi și Cas. 1 (complexul ardelean), soluție dată după Codul austriac, *Pand. române*, anul 1922, partea I-a, pag. 235, 236, cu nota d-lui Dem. D. Stoenescu.

Se înțelege că acei cari admit această teorie vor aproba soluția dată de trib. Teleorman.

Unii autori se întreabă însă, și nu fără oarecare temein, dacă asemenea interpretare nu este excesivă, căci într'un asemenea contract, numai destinația imobilului este ilicită, și această destinație fiind relativă la motivul care face pe părți să contracteze, este știut că motivele ilicite nu sunt o cauză de anulare a convențiilor (Cpr. Baudry et Wahl, *op. și loco suprad. cit.*, precum și nota în Sirey, 1899, 4, pag. 3, vol. II, No. 3).

Și apoi, dacă am aplica *ad litteram* soluția de mai sus, am ajunge la desființarea caselor de toleranță, ceea ce necontestat ar constitui un pericol pentru societate. S'a zis, în adevăr, cu drept cuvânt, că prostituția este un rău necesar: „Prostituata, tipul suprem al viciului, a zis un autor englez, Lecky (*European morals*), este în același timp cea mai bună păzitoare a virtuții. Fără dânsa, curățenia moravurilor căminului domestic ar fi în primejdie, etc.” (Vezi tom. V al Coment. noastre, pag. 491, nota 3, precum și observația ce am publicat în *Curierul Judiciar* din 1904, No. 24, asupra unei sentințe a trib. din Geneva, unde se discuta chestiunea de a se ști dacă acei cari țin case de toleranță sunt, sau nu, comercianți).

Așa dar, drept vorbind, soluția jurisprudenței nu este la adăpost de orice critică. Ea este cel puțin îndoielnică.

Apoi, spre a reveni la speța judecată de trib. Teleorman, vom adăoga că legea pentru prelungirea contractelor existente le împarte în două categorii și anume: contractele care se prelungesc și cele care, în mod excepțional nu se prelungesc. Or, legea nevorbind în excepțiune de casele de toleranță, ele intră în dreptul comun al prelungirii, iar nu în excepțiunea neprelungirii, pentru că excepțiile sunt de cea mai strictă interpretare. Iată foarte pe scurt motivele pentru care noi, dacă am fi avut onoarea de a face parte din trib. Teleorman, am fi subscris părerea minorității, iar nu cea a majorității, cu toate că și această din urmă este destul de bine motivată.

Iași.

D. ALEXANDRESCO

TRIBUNALUL ILFOV SECȚIA II-a C. C.

Audiența dela 8 August 1923

Președinția d-lui V. SĂLCIANU, Judecător

Firma Langer Frères cu Ministerul de Industrie și Comerț
Sentința penală No. 1150

Speculă.—Caracterele delictului de speculă ilicită.—Mărfuri importate.—Nemaximalizarea prețului de vân-

zare de către Ministerul de Industrie și Comerț.—Vânzare sub preț de cost.—Art. 4 și 5 din legea speculei dela 17 Iunie 1923.

Pentru a exista speculațiune ilicită trebuie ca beneficiul realizat să fi urcat valoarea de preț a mărfii la un curs superior celui determinat prin concurență liberă și naturală a comerțului, adică superior cursului normal al pieței.

Art. 4 din legea dela 17 Iunie 1923 fixează prețul de vânzare a mărfurilor în raport cu prețul de cost la care se adaugă câștigul legitim și cheltuielile de transport, iar art. 5 din aceeași lege arată maximul beneficiului pentru angrosiști și detailiști. Însă din combinarea acestor texte rezultă că mărfurile importate nemaximalizate de Ministerul de Industrie și Comerț nu pot cădea sub prevederile legii speculei.

S'au ascultat din partea apelanților Frații Langer d-l avocat Iorgu Petrovici și din partea Ministerului de Industrie și Comerț, d-l avocat C. Gerota și d-l Orghidan ca membru al Camerei de Comerț, punând concluziuni pentru achitare și d-l Procuror Minculescu cerind respingerea apelului.

Tribunalul,

Asupra apelului făcut de firma Frații Langer, prin reprezentanții Samuel Langer și Ernest Langer, cu domiciliul în București, strada Stelea No. 18, în contra cărtei de judecată penală No. 782/1923, pronunțată de judecătoria ocolului I București, prin care sunt condamnați fie care la câte 30.000 lei amenda în folosul Ministerului de Industrie și Comerț pentru faptul de contravenție la legea speculei ilicite;

Având în vedere procesul verbal de contravenție la dispozițiunile art. 5 din „Legea pentru înfrânarea și reprimarea speculei ilicite” din 17 Iunie 1923, dresat în contra lui Samuel și Ernest Langer, proprietarii și reprezentanții firmei „Langer Frères”, în ziua de 21 Iunie 1923;

Având în vedere cartea de judecată penală No. 728 din 1 Iunie 1923, a Judecătoriei ocolului I București Urban, prin care se condamnă firma Frații Langer prin reprezentanții săi, conform art. 9 din sus citata lege;

Având în vedere apelul făcut de reprezentanții firmei condamnate în contra sus menționatei cărți de judecată condamnatoare;

Având în vedere actul de expertiză aflat la dosar și dresat în cauză la data de 3 Iulie 1923, expertiza cerută de inculpați cu ocaziunea judecării procesului în prima instanță;

Având în vedere că se constata cu prisosință și imposibilitate de discuțiune că firma Langer Frères sunt din categoria comercianților importatori direcți din străinătate și că stofa vândută reclamantului Ion N. Alexandrescu provine direct din Anglia, dela fabrica „Sime Landerson & Co.” din localitatea Calashiels, fapt care se constată din toate actele emenate dela apelanți pentru trebuința cauzei și anume: facturi, certificate de transport, certificate de import, precum și întreaga corespondență urmată între apelanți și fabrica exportatoare și recunoscute deasemenea prin chiar procesul verbal de contravenție, precum și prin cartea de judecată apelată astăzi;

Considerând că orice vânzare de mărfuri, cu prețuri excesive, care ar procura beneficii exagerate, constituie o operațiune care nu poate fi considerată ca intrând în exercițiul normal și regulat al profesiei de

comerciant și necesită a fi considerată ca săvârșită în scopul unei speculațiuni nepermise;

Considerând că pentru a exista însă caracterul de speculațiune ilicită, necesită ca beneficiul realizat să fi urcat valoarea de preț a mărfii la un curs superior celui determinat prin concurența liberă și naturală a comerțului, adică superior cursului normal al localității, adică al pieței;

Considerând că în epoca de criză generală economică, caracteristica urmărilor războiului mondial, în special în comerț s'a constatat o tendință de speculațiune nepermisă asupra necesității fiecărui individ și, în special, prin exagerata urcare a prețurilor la obiectele de prima necesitate;

Considerând că pentru ca prin această tendință de speculațiune să nu se agraveze criza economică, legiuitorul aproape în toate țările s'a găsit nevoit ca prin legi speciale să edicteze anumite măsuri de limitare, prohibire și pedepsire a încercărilor de realizare de beneficiu exagerate prin speculațiuni nepermise asupra necesităților zilnice individuale;

Considerând că legiuitorul român prin actuala lege de înfrânare și reprimarea a speculei nepermise din 17 Iunie 1923, a avut în vedere aceiași utilitate și aceleași norme avute în vedere de legiuitorul francez într-o lege similară din 26 Septembrie 1919;

Considerând că în art. 4 din legea din 17 Iunie 1923, *ab initio* se spune în mod clar că producătorii sau importatorii direcți din străinătate își vor fixa prețul de vânzare al mărfii, în raport cu prețul de cost, la care vor adăuga câștigul legitim, determinat de concurența liberă și naturală a comerțului;

Considerând că în aliniatul I al aceluiași articol s'a creiat posibilitatea Ministerului de Industrie și Comerț ca, în cazul când producătorul sau importatorul, prin prețurile obișnuite sau cerute, ar fi întrecut beneficiul raționat ce i se cuvine prin exercitarea normală și regulată a unei profesii industriale sau comerciale, să fixeze prețuri maxime, după o prealabilă cercetare;

Considerând că în art. 5 al aceluiași legi se spune în mod clar, că la mărfurile și alimentele arătate de primul aliniat al art. 4 se admite ca maximum de beneficiu asupra prețului de cost 20% pentru angroșiști și 30% pentru detailiști, adăugând la aliniatul I al aceluiași articol că la calcularea prețului de cost, la angroșiști și detailiști, se va ține seama de valoarea mărfii facturate, spese de transport și orice cheltuieli care ar încălca marfa la intrarea ei în magazie;

Considerând că astfel fiind, din combinarea dispozițiilor legii de față în art. 4 al. I și 5, *ab initio* reese în mod clar și fără posibilitatea de discuțiune, că în ce privește pe producătorii sau importatorii direcți din străinătate numai la acele mărfuri maximalizate ca preț de vânzare de către Ministerul de Industrie și Comerț se va putea aplica maximum de beneficiu de 20% sau 30% după cum aceștia vor fi angroșiști sau detailiști;

Interpretarea e strict juridică și conformă spiritului legiuitorului, care reese din întreaga economie a legii, din expunerea de motive, debaterile urmate în parlament cu ocaziunea votării acesteia, precum și din regulamentul acestei legi;

Considerând, în consecință, că Firma apelantă post-tăvări „Langer Frères” fiind direct importatoare din străinătate și că Ministerul de Industrie și Comerț până astăzi neluând nici o măsură conform art. 4 al. I pentru fixarea de prețuri maxime de vânzare la stofele importate din străinătate, apelanții Ernest și Samuel Langer nu pot intra în prevederile legii din 17 Iunie 1923, nefiindu-le aplicabile dispozițiunile acestei legi;

Considerând, de asemenea, că din actele justificative prezentate de apelanți, reese că aceștia au vândut reclamantului dela prima instanță stofa pentru haine, cu 1000 lei metrul, care costa pe aceștia în realitate 1107 lei metrul, deci sub prețul de cost; deci în speță nu avem elementele contravențiunii, nici la prețuri maxime nici în vânzări cu prețuri excesive;

Considerând ca astfel fiind, în mod cu totul greșit, printr'o eronată interpretare și aplicațiune a legii din 17 Iunie 1923, și printr'o regretabilă confuziune, judecătorul de Ocol a aplicat în speță art. 5 și 9 din sus menționata lege;

În consecință astfel fiind, ca urmare a considerentelor mai sus expuse, urmează ca apelul de față să fie admis;

Pentru aceste motive, redactate de d-l Jude Supleant R. Mărgăritescu, Tribunalul admite apelul făcut de Firma Langer Frères, infirmă cartea apelată și i achită pe apelanți.

(ss) V. Sălcianu, R. Mărgăritescu

Grefier (ss) V. Lupescu

JUDECĂTORIA OCOL. I URBAN, BUCUREȘTI

Audiența dela 12 Septembrie 1922

Președinția d-lui PAUL RARINCESCU, Jude ajutor Soc. An. Socec et Comp. și «Viața Românească» cu Ministerul de Industrie și Comerț

Carte de judecată penală No. 1097 *)

Speculă ilicită — Cărți. — Organele prevăzute de lege a fixa prețul.

Cărți editate înainte de războiu. — Neaplicarea art. 4 din legea pentru reprimarea și înfrânarea speculei. — Art. 5, 9, 12 și 13 din aceeași lege.

1. *Legea speculei din 1923 pedepsind specula ce se face cu diferitele articole, implicit a cuprins și articolele de librării. Organele competente de a fixa prețurile sunt: Consiliile comunale și Ministerul de Industrie și Comerț, iar nu Ministerul de Instrucție, chiar cu privire la cărți.*

2. *Dispozițiunile art. 4 din legea pentru reprimarea și înfrânarea speculei se aplică numai la cărțile editate acum, nu și la cele editate înainte de războiu.*

S'a ascultat din partea Soc. Socec & Co. d l avocat Ghelberg, iar din partea Soc. Viața Românească, d l avocat Mazilu;

Judecata,

Asupra procesului verbal din 21 August 1923 dresat de d-l Polițai cl. I Emil Iagolnitză prin care se constată și se trimite în judecată Soc. Anon. Socec & Co. prin reprezentantul ei legal d l Sig. Schwartz, și Soc. Anon. „Viața Românească” prin directorul ei d-l D. Salgian, pentru faptul prevăzut și pedepsit de art. 5 și 9 din legea pentru înfrânarea și reprimarea speculei ilicite și art. 12 și 13 din aceeași lege;

În fapt se constată că d-nul Octavian Nicolescu, judecător la Caracal, a cumpărat în ziua de 27 August 1923 dela librăria Socec din calea Victoriei, volumul al IV din Codul de Comerț comentat de M. A. Dumitrescu, pentru care a plătit 50 lei, deși pe volum, care era editat la 1914, este tipărit prețul de 12 lei; de asemenea în aceeași zi a cumpărat dela librăria „Viața Românească” din calea Victoriei No. 37, volumul al VI-lea din același tratat, pentru care a plătit 100 lei

*) Infirmată de Tribunal în urma apelului făcut de condamnați (N. R.).

în loc de 25 câte era specificat pe volum editat în 1919 ;

Având în vedere că contravenientele în apărare au invocat în primul rând o adresă a Ministerului de Instrucțiuni, care le autoriză să vândă cărțile cu un preț de 10 ori mai mare decât cel din 1916 ;

Având în vedere că chiar dacă am socoti că Ministerul de Instrucție ar avea autoritatea dela lege ca să fixeze prețuri, fie și numai în ce privește cărțile, însă dacă se citește cu atențiune adresa se observă că ea se referă la cărțile didactice, în uzul școlărilor dela licee și de clasele primare ;

Având în vedere însă, că ne aflăm sub regimul unei legi excepționale cu caracter penal, care pedepsește specula ce se face cu diferitele articole de toate categoriile, prin urmare și cu articolele de librărie, indicându-se în mod expres cine sunt în drept a fixa prețurile mărfurilor : Consiliile Comunale și Ministerul de Industrie și Comerț ; că, deci, nu se poate recunoaște autoritatea Ministerului de Instrucție de a reglementa în această privință prețul cărților, încât obiecțiunea formulată de apărare urmează a fi înlăturată ;

Având în vedere că contravenientele au invocat în favoarea lor dispozițiunile art. 4 din lege susținând că prescripțiile penale ale ei nu le pot fi aplicabile, deoarece soc. Alcalay-Viața Românească este editoarea cărții în discuțiune și prin urmare producătoarea directă, și neintervenind o fixare de prețuri din partea Ministerului de Industrie, este în drept a fixa prețul de vânzare în raport cu cheltuielile de producțiune la care se adaugă câștigul legitim determinat de concurența liberă și naturală a comerțului ;

Considerând că în ce privește logica acestor argumente, ce se aduc în favoarea contravenientelor, nu am avea nici o obiecțiune de făcut în ipoteza în care ar fi vorba de o carte editată astăzi, la care comerciantul este în drept să fixeze prețul după socotelile ce își va fi făcut potrivit cu normele arătate ;

Având în vedere însă, că în cazul de față este vorba de niște volume care poartă pe ele prețul și că acest preț în momentul editării 1914 și 1919 a fost desigur calculat tot după normele arătate mai sus, soc. contraveniente asigurându și câștigul după concurența liberă și naturală a comerțului, iar de atunci și până astăzi ele nu au mai făcut alte cheltuieli de cât doar cele necesare cu depozitarea cărților, care în nici un caz nu pot fi atât de mari încât să ajungă de cinci ori valoarea lor ; ceea ce este sigur, e că autorul cărții nu adaugă nimic la profilul său din vânzare cu un preț în-cinci față de prețul ce figurează pe copertă. În modul acesta infracțiunea săvârșită apare în proporțiile ei uriașe, ea își are o singură explicație în dorința neînfrănată de speculă, care a cuprins toate categoriile de comercianți în dauna atât a acelor care au produsul muncii lor intelectuale au contribuit la îmbogățirea lor, cât și în dauna acelor care având ca mijloc de existență munca intelectuală, sunt totuși în imposibilitate de ași mai procura cărțile, ale căror prețuri variază după bunul plac al editorului. Dezordinea economică la care face aluzie apărarea nu se datorește decât tot faptului, că în lipsa unei legi care să înfrăneze specula, prețurile au crescut dela o zi la alta, fără ca nimeni săși poată explica care este cauza ;

Considerând că față de toate aceste motive de drept și de fapt, deși cărțile sunt editate direct de societatea Viața Românească, totuși contravenientele nu pot invoca în favoarea lor dispozițiunile art. 4 din lege pentru acest simplu și elementar motiv, că acest preț al cărții de 12 lei și 25 lei a fost odată fixat chiar de ei și tocmai potrivit cu normele arătate de concurența liberă și naturală a comerțului de atunci ;

Având în vedere că Ministerul de Industrie nici nu ar mai avea vreun rost ca să intervieve să fixeze prețurile în ipoteza de față, când ele figurează pe copertă încă din momentul când au fost editate ;

Având în vedere că contravenienții deși au adus ca exemple cărți editate din Franța, totuși s'a constatat că prețul acestor cărți s'au ridicat abia cu 20 % și pentru volume editate înainte de războiu, pe când volumele cari au fost vândute de contraveniente, deși au fost editate în 1914 și 1919 au fost scumpite de 5 ori ;

Că dar societățile contraveniente s'au făcut vinovate de faptul prevăzut și pedepsit de art. 5 și 9 din legea pentru înfrânarea și reprimarea speculei ilicite și art. 12 și 13 din aceeași lege.

Pentru aceste motive, Judecata condamnă pe contravenienta soc. anonimă Socec & Co., prin reprezentantul ei, legal domnul Sig. Scwartz și pe contravenienta soc. anon. „Viața Românească“ prin directorul ei d-nul Salgian, la câte una sută mii lei (100.000) amendă civilă fiecare, în folosul Ministerului de Industrie și Comerț cu închiderea localurilor respective pe timp de câte 2 (două) zile în conformitate cu dispozițiunile art. 12 și 13 din legea pentru înfrânarea și reprimarea speculei ilicite pentru faptul prevăzut și pedepsit de art. 5 și 9 din menționata lege. Cu apel.

Judecător (ss) *Paul Rarîncescu*

Grefier, (ss) *Stoianovici*

JUDECĂTORIA OCOL. IV URBAN BUCUREȘTI

Audiența dela 26 Sept. 1923

Președinția d-lui N. I. RĂDULESCU, Jude-ajutor

Cartea de judecată penală No. 3444

Speculă.—Cărți rare.—Edițiune epuizată.—Vânzări cu preț majorat.—Dacă acest fapt constituie o speculă ilicită ? — Art. 2, 4 și 5 din legea speculei din 1923.

Deși în principiu cărțile trebuiesc considerate ca o marfă, totuși, prin calitatea deosebită a factorilor primordialii cari colaborează la producerea lor, formează o categorie aparte de mărfuri, iar comerțului de librărie nu i se poate aplica dispozițiunile legii speculei ilicite, decât numai în cazul cînd cărțile fac obiectul unei curente operațiuni comerciale.

Prin urmare, o carte rară, a cărei edițiune este aproape epuizată, vânzarea ei cu preț majorat nu constituie o speculațiune ilicită.

S'a ascultat d-l avocat I. Gr. Periețeanu din partea d-lui Ion S. Codreanu.

Judecata,

Asupra acțiunei penale de față :

Având în vedere că inculpatul Ion S. Codreanu este dat în judecată pe motiv că ar fi contravenit dispozițiunilor art. 4 din legea pentru înfrânarea speculei, prin faptul că în calitate de Ad-strator al Soc. anon. „Curierul Judiciar“ a vândut cu prețul de 300 lei, 3 volume din lucrarea „Elemente de drept civil“, de Prof. Tabacovici, exemplare ce în anul când au fost tipărite (1919) costau 30 lei ;

Având în vedere că faptul în sine nefiind contestat, urmează a examina dacă, în drept, intră în cadrul prevederilor art. 4 din legea speculei ;

Având în vedere că acest articol stabilește principiul următor : pentru mărfurile și alimentele necuprinse la art. 2 (acolo sunt cuprinse obiectele de primă, imediată și generală necesitate), dar cari formează obiectul unor operațiuni curente comerciale, producătorii sau importatorii direcți din străinătate își vor fixa prețul

de vânzare în raport cu cheltuielile de producție sau cu prețul de cost, la care vor adăoga câștigul legitim determinat de concurența liberă și naturală a comerțului, iar prin art. 5 se arată cari vor fi limitele beneficiului admis atât pentru angroșiști cât și pentru detaiști ;

Având în vedere că deși în principiu cărțile trebuiesc considerate ca o marfă, totuși prin calitatea deosebită a factorilor primordiali cari colaborează la producerea lor, formează o categorie aparte de mărfuri, iar comerțul de librărie, de asemenea, prin modul cum se exercită formează o categorie de comerț aparte, căreia nu i se pot aplica dispozițiunile din legea speculei, decât într'un anumit caz ;

Intr'adevăr, cărțile înainte de a fi o marfă sunt produsul unor elaborări intelectuale și, ca atare, prețul lor de cost nu poate fi stabilit în raport cu ceva fix, real și de nimeni altul — decât de autorul lor, așa încât atât autorii cât și editorii — cari îmbracă drepturile autorilor — nu pot fi constrânși de nici o lege să fixeze un anumit preț cărților pe care le oferă spre vânzare publicului ;

În ceea ce privește comerțul de librărie, el diferă de cellalt comerț obișnuit prin aceea că librarul realizează beneficiul său în mod indirect dela public, prin intermediul autorului sau editorului, care-i bonifică un procent oarecare de câștig la prețul de vânzare al cărților, preț pe care librarul nu l poate depăși fără a intra în conflict cu autorul și cu legea speculei ;

Având în vedere că în speța de față, inculpatul Ion S. Codreanu în calitate de Administrator-delegat al Soc. anonime „Curierul Judiciar“, exercită un comerț de librărie restrâns la lucrări curente de specialitate în ramura dreptului, mai având în depozit anumite cărți de drept, aproape complet epuizate, între cari și cursul d-lui Prof. Tabacovici, cărți cari prin raritatea lor nu mai formează obiectul unor operațiuni curente comerciale, fiind cătate numai de către amatori bibliofili ;

Considerând că în ceea ce privește cărțile din prima categorie, potrivit principiilor enunțate mai sus, trebuiesc vândute după prețul de vânzare indicat pe copertă, pe când celelalte trebuiesc exceptate dela această regulă, deoarece o carte epuizată nu mai formează obiectul unei curente operațiuni comerciale, ci devine asemenea unui obiect de artă, un lucru rar, a cărui valoare crește cu timpul și pe care numai adevărații cunoscători îl pot prețui la justa valoare ;

Această soluțiune se impune chiar în cazul când am considera cărțile ce au fost vândute, drept mărfuri curente, de oarece lucrarea d-lui Tabacovici fiind tipărită în anul 1910, când i s'a fixat prețul de cost 30 lei, valoarea ei, de cost actuală n'am putea-o stabili de cât raportând prețul de cost inițial, la valoarea lui reală de astăzi, ceea ce ar face cel puțin 300 lei ;

Că astfel fiind, intrucât prin majorarea prețului de de cost din 1910, inculpatul nu a făcut altceva decât să-și valorifice la cursul real actual, capitalul investit în cărțile ce a vândut, urmează a fi apărut de orice penalitate în acest proces, făcându-se în cauza aplicațiunea art. 10 proc. penală ;

Pentru aceste motive, Judecata, achită, etc.

Judecător (ss) N. I. Rădulescu

NOTA. — Din comparația celor două cărți de judecată, mai sus reproduse, ambele pronunțate în materie de specula, rezultă că d-l Jude-ajutor Paul Rărăncescu de la ocolul I, cu mentalitatea-i de penalist expeditiv, sever și implacabil, a soluționat delicata chestiune a comercializării operelor literare și artistice sub influența și afluența dosarelor referitoare la procesele negustorilor speculanți de carne, brânză, iaurt. — Dinpo-

trivă, colegul său dela ocolul 4-lea București, prudent și clar vizator, a știut să prindă nuanțele ce deosebesc niște domenii comerciale doar aparent asemănătoare, — și în cari zadarnic am căuta să găsim aceleași elemente caracteristice. Căci un tablou ca și o carte înfățișează — alături de elementul material și tarifabil — pânza, culorile, chasiul și rama, — hârtia și tiparul, — încă un element, așa zis intelectual, neprețuite concepție literară și artistică, a cărei valoare n'ar putea suporta, fără a fi înăbușită, corsetul tarifărilor maximele. — Intr'un asemenea domeniu, singurul arbitru suveran pentru fixarea prețurilor este agentul creator, cel puțin în ceea ce privește acea latură inpalpabilă a operei sale, chiar dacă această operă ar fi privită ca articol de primă necesitate într'o civilizație culminantă, pentru care nevoile de viață ar îngloba, egalizând întreg rezultatul elaborărilor noastre.

Pe de altă parte, în comerțul de librărie și editură nu poate fi socotită ca speculă ilicită, vânzarea cu preț majorat a unor cărți tipărite în vremuri normale. O asemenea majorare, generalmente practică¹⁾ își găsește deplină justificare în necesitatea de a se pune în concordanță vechile prețuri cu valuta actuală. În adevăr, o carte tipărită acum opt sau zece ani, și purtând de pildă, prețul de zece lei, cea-ce era echivalent atunci cu 10 lei aur sau 10 franci, reprezintă astăzi un preț ridicol, poate chiar mai puțin decât prețul cu care s'ar putea vinde volumul ca simplă maculatură. În atari împrejurări, majorările de preț apar doar ca niște echitabile operațiuni valutare, cari îngăduie editorului, și pe cale de repercusiune autorului, să încaseze prețul odinioară fixat. Suntem mirați că d-l Jude-ajutor al ocolului I-u București, nu a sesizat că dacă pentru toate articolele ce se vând azi, chiar cele vizate de legiuina încălțare a prețului maximal, situația actuală îngăduie o simțitoare urcare de prețuri, cu atât mai mult se impune în vânzările de acum o nouă prețuire a produselor antebelice, care să corespunda cu forța achizitivă a leului din momentul vânzării.

În ce privește cărțile rare, ne mărginim să trimetem la judicioasele observații pe care le-a făcut d-l D. Alexandresco în nota sa de sub sentința trib. corect. Paris (*Curierul Judiciar*, No. 37/923).

Ținând probabil seama, de toate aceste considerațiuni, Comisiunea permanentă pentru aplicarea legii asupra speculei ilicite, a dat avizele prin cari a opinat că nu intră în categoriile de producători sau comercianți prevăzuți de art. 4 și 5 din acea lege, autorii și editorii, — avize aprobate de Ministerul de Industrie și Comerț, prin deciziunile No. 65537 și 65538 din 23 și 24 Oct. 1923.

IPER.

¹⁾ În Franța, de pildă, majorările pentru cărțile tipărite înainte de război, au atins sută la sută, — cea-ce corespunde aproximativ cu adevărul de scumpire, al vieții. Or la noi...